

## Reading Sanskrit

# Ancient Tibetan Translations

The Tibetan texts are sourced from the Resources for Kanjur and Tanjur Studies (rKTs, [www.rkts.org](http://www.rkts.org)) and the Buddhist Digital Resource Center (BDRC, [www.bdrc.io](http://www.bdrc.io)) databases. Not all ancient translations of every Sanskrit text have been included, nor have all known parallels for individual texts been exhaustively catalogued. The majority are drawn from the Derge (*sde dge*) editions of the *Kangyur* (*bka' 'gyur*) and *Tengyur* (*bstan 'gyur*), while a small number have been taken from the Peking edition where its readings more closely correspond to the Sanskrit texts presented in this textbook. Original manuscript spellings have been retained throughout, although punctuation in certain verse passages has been adjusted. A BDRC link is provided to facilitate consultation of the original manuscripts across different recensions.

### Lesson Ten (p. 167) *Vimalakīrtinirdeśa Sūtra*

yaḍā ca maitreyaḥ parinirvāsyati, sarvasatvā api tadā parinirvāsyanti |

བྱམས་པ་ལྷོད་གང་གི་ཚེ་ཡོངས་སུ་སྤྱ་ངན་ལས་འདས་པ་དེའི་ཚེ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཡོངས་སུ་སྤྱ་ངན་ལས་འདས་  
བར་འགྱུར་རོ།<sup>1</sup>

### Lesson Ten (p. 168) *Bhāvanākrama*

prajñābalena tu saṃsāre na patati, upāyabalena ca nirvāṇe na patati |<sup>2</sup>

ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣོན་བས་ཀྱིས་ནི་འཁོར་བར་མི་སྤྱང་ལ། ཐབས་ཀྱི་སྣོན་བས་ཀྱིས་ནི་སྤྱ་ངན་ལས་འདས་བར་མི་སྤྱང་བའི་སྤྱིར་རོ།<sup>3</sup>

### Lesson Eleven (p. 186) *Gaṇḍavyūha Sūtra*

<sup>1</sup> འཕགས་པ་འི་མ་མེད་པར་གྲགས་པས་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཚེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh. 176, D 176, fol. [192b2](#).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0176](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0176)

<sup>2</sup> Some of the original Sanskrit texts given here have been adapted or abridged for our examples and exercises.

<sup>3</sup> སྣོན་བའི་རིམ་བཞུ། Derge Tengyur, D 3916, fol. [52b2-52b3](#). [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3916](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3916)

durlabhās te kulaputra sattvāḥ sattvaloke ye ’nuttarāyāṃ samyaksambodhau cittam praṇi-  
dadhati |

རིགས་ཀྱི་སྲི་སེམས་ཅན་གང་དག་སྤོ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སྦྱོན་པ་དེ་དག་ནི་སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་  
ན་དཀོན་ལོ།<sup>4</sup>

Lesson Eleven (p. 187) *Śālistamba Sūtra*

yo bhikṣavaḥ pratīyasamutpādaṃ paśyati sa dharmam paśyati | yo dharmam paśyati sa  
buddham paśyati |

དགོ་སྤོང་དག་སྲུས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་མཐོང་བ་དེས་ཚོས་མཐོང་ངོ།། སྲུས་ཚོས་མཐོང་བ་དེས་སངས་རྒྱས་མཐོང་  
ངོ།<sup>5</sup>

Lesson Eleven (p. 188) *Abhidharmakośa Bhāṣya*

yad anityaṃ tad duḥkham |

གང་མི་རྟག་པ་དེ་ནི་སྲུག་བསྐལ་བ་ཡིན་ལོ།<sup>6</sup>

Lesson Eleven (p. 197) *Udānavarga*

na hi vaireṇa vairāṇi śāmyantīha kadācana |  
kṣāntyā vairāṇi śāmyanti eṣa dharmah sanātanaḥ ||

འཁོན་དུ་འཛོན་པས་ཤེས་པ་དག་	འདིར་ནི་གཞན་ཡང་ཞི་མི་འགྱུར།།
བཟོད་པས་ཤེས་པ་ཞི་འགྱུར་བ།	འདི་ནི་གཡུང་དུང་ཚོས་ཡིན་ལོ། <sup>7</sup>

<sup>4</sup> བསྐལ་བ་ཀྱང་ལས་བཏུས་པ། Derge Tengyur, Toh 3940, D 3940, fol. 7a5-7a6. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3940](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3940)

<sup>5</sup> འཕགས་པ་སྲ་སྲི་ལྡང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh 210, D 210, fol. 116a4.

<http://purl.bdrc.io/resource/WA0RK0210>

<sup>6</sup> ཚོས་མཐོན་པའི་མཐོང་གྱི་བཤད་པ། Derge Tengyur, Toh 4090, D 4090-2, fol. 3b1. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4090](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4090)

<sup>7</sup> འདུལ་བ་གཞི། Derge Kangyur, Toh 1, D 1-3, fol. 129a2-129a3. <http://purl.bdrc.io/resource/WA0RK0001>

འདི་ན་འཁོན་གྱིས་འཁོན་ཅན་དག།      །ནམ་ཡང་ཞི་བར་འགྱུར་བ་མེད།།  
བཟོད་པས་འཁོན་ནི་ཞི་འགྱུར་བ།      །འདི་ནི་ཚོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན།།<sup>8</sup>

Lesson Eleven (p. 200) *Bhāvanākrama*

ye dharmā hetuprabhavā hetuṃ teṣāṃ tathāgato hy avadat |  
teṣāṃ ca yo nirodha evaṃvādī mahāśramaṇaḥ ||

ཚོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་རྒྱ་ལས་བྱུང་།      །རྒྱ་དེ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་གསུངས།།  
དེ་ཡི་འགོག་པ་གང་ཡིན་པ།      །དགེ་སྦྱང་ཆེན་པོས་དེ་རྒྱུ་གསུངས།།<sup>9</sup>  
ཚོས་གང་རྒྱ་བྱུང་དེ་དག་གི།      །རྒྱ་དང་དེ་འགོག་གང་ཡིན་པའང་།།  
དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་བཀའ་སྡུལ་ཏེ།      །དགེ་སྦྱང་ཆེན་པོས་དེ་རྒྱུ་གསུངས།།<sup>10</sup>

Lesson Eleven (p. 201) *Udānavarga*

akrodhena jayet krodham asādhunā sādhunā jayet |  
jayet kadaryaṃ dānena satyena tv anṛtaṃ jayet ||

ཁྲོ་བ་མེད་པས་ཁྲོ་བ་སྐྱབ།      །ལེགས་པས་ལེགས་པ་མ་ཡིན་སྐྱབ།།  
རྒྱུན་པ་ཡིས་ནི་འཇུངས་པ་སྐྱབ།      །བདེན་པས་བདེན་པ་མ་ཡིན་སྐྱབ།།<sup>11</sup>

Lesson Twelve (p. 217) *Buddhacarita*

gītair hriyante hi mṛgā vadhāya rūpārtham agnau śalabhāḥ patanti |

<sup>8</sup> ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཚོམས། Derge Kangyur, Toh 326, D 326, fol. 221b3- 221b4. [http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0326](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0326)

<sup>9</sup> འཕགས་པ་དམ་པའི་ཚོས་དྲན་བཞེས་པ་གཞུགས། Derge Kangyur, Toh 287, D 287-4, fol. 228a1.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0287](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0287)

<sup>10</sup> འཕགས་པ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh 212, D 212, fol. 125b2-125b3.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0212](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0212)

<sup>11</sup> ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཚོམས། Derge Tengyur, Toh 326, D 326, fol. 227a5-227a6. [http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0326](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0326)

matsyo giraty āyasam āmiṣārthī tasmād anarthaṃ viṣayāḥ phalanti ||

རི་དགས་རྣམས་ནི་གསོད་ཕྱིར་སླུ་ཡིས་འཕྲོག་བྱེད་ལ།      བཀུགས་ཀྱི་དོན་དུ་བྱ་མ་ལེབ་རྣམས་མེར་མཚོད་ཞིང་།།  
 ཤ་དག་དོན་གཉེར་ཉ་ཡིས་ལྷགས་ནི་ཟ་བ་སྟེ།      ཏེ་ཕྱིར་ཡུལ་རྣམས་དོན་མེད་ཉིད་དུ་འབྲས་བུ་སྟེ།།<sup>12</sup>

Lesson Twelve (p. 221) *Abhidharmakośa Bhāṣya*

cittena nīyate lokaś cittena parikṛṣyate |

ekadharmasya cittasya sarvadharmā vaśānugāḥ ||

འཇིག་རྟེན་འདི་ནི་སེམས་ཀྱིས་བྲིད།	སེམས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་དྲངས་པ་ཡིན།།
སེམས་ཀྱི་ཚོས་ནི་གཅིག་ལུ་ཡི།	དབང་གི་རྗེས་སུ་ཚོས་ཀུན་འགོ།། <sup>13</sup>
འཇིག་རྟེན་སེམས་ཀྱིས་བྲིད་པ་སྟེ།	སེམས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་དྲངས་པ་ཡིན།།
སེམས་ཀྱི་ཚོས་ནི་གཅིག་ལུ་ཡི།	དབང་གི་རྗེས་སུ་ཚོས་ཀུན་འགོ།། <sup>14</sup>
འཇིག་རྟེན་འདི་ནི་སེམས་ཀྱིས་བྲིད།	སེམས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་དྲངས་པ་ཡིན།།
འདི་དག་ཐམས་ཅད་སེམས་ཀྱི་ཚོས།	གཅིག་གི་དབང་དུ་མཐུན་པར་འགོ།། <sup>15</sup>
འཇིག་རྟེན་དག་ནི་སེམས་ཀྱིས་བྲིད།	སེམས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་འདྲེན་པར་བྱེད།།
ཐམས་ཅད་ཀྱང་ནི་སེམས་གཅིག་གི།	ཚོས་ཀྱི་བྱི་བཞིན་འབྲང་བར་འགྱུར།། <sup>16</sup>

<sup>12</sup> སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སྐར་དག་ཚེན་པོ། Derge Tengyur, Toh 4156, D 4156, fol. 40b4-40b5.

[http://purl.bdrclio/resource/MW23703\\_4156](http://purl.bdrclio/resource/MW23703_4156)

<sup>13</sup> ཚོས་མདོན་པའི་མཚོད་ཀྱི་བཤད་པའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་དོན་གྱི་དེ་ལོ་ན་ཉིད། Derge Tengyur, Toh 4421, D 4421, fol. 141b6.

[http://purl.bdrclio/resource/MW23703\\_4421](http://purl.bdrclio/resource/MW23703_4421)

<sup>14</sup> ཚོས་མདོན་པ་མཚོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ཞེས་བྱ་བ། Derge Tengyur, Toh 4093, D 4093, fol. 103b5-103b6.

[http://purl.bdrclio/resource/MW23703\\_4093](http://purl.bdrclio/resource/MW23703_4093)

<sup>15</sup> ཚོས་མདོན་པ་མཚོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ཞེས་བྱ་བ། Derge Tengyur, Toh 4093, D 4093, fol. 103b5-103b6.

[http://purl.bdrclio/resource/MW23703\\_4093](http://purl.bdrclio/resource/MW23703_4093)

<sup>16</sup> ལྷལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་ས་ལས་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་སའི་རྣམ་པར་བཤད་པ། Derge Tengyur, Toh 4047, D 4047, fol. 168a2.

[http://purl.bdrclio/resource/MW23703\\_4047](http://purl.bdrclio/resource/MW23703_4047), བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་རྒྱུ་སེམས་ཀྱི་ལེན་པའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ། Derge Tengyur, Toh 4046, D

4046, fol. 210a5. [http://purl.bdrclio/resource/MW23703\\_4046](http://purl.bdrclio/resource/MW23703_4046)



apramādo hy amṛtapadaṃ pramādo mṛtyunaḥ padam |  
apramattā na ṛriyante ye pramattāḥ sadā mṛtāḥ ||

བག་ཡོད་འཆི་མེད་གནས་ཡིན་ཏེ།                      །བག་མེད་པ་ནི་འཆི་བའི་གནས།  
བག་ཡོད་འཆི་བར་མི་འགྱུར་ཏེ།                      །བག་མེད་པ་ནི་རྟག་ཏུ་འཆི།<sup>21</sup>

Lesson Fourteen (p. 254) *Bhāvanākrama*

tataḥ śamathaṃ niṣpādyā vipaśyanāṃ bhāvayet |

དེ་ནས་ཞི་གནས་སྐབ་ནས་ལྷག་མཐོང་བསྐྱོམ་པར་བྱ་སྟེ།<sup>22</sup>

Lesson Fourteen (p. 258) *Udānavarga*

jayo vairam prasavati duḥkhaṃ śete parājitaḥ |  
upaśāntaḥ sukhaṃ śete hitvā jayaparājayau ||

རྒྱལ་བ་ལས་ནི་འཁོན་འབྱུང་ཞིང་།                      །པ་རོལ་པམ་བ་སྐྱག་བསྐྱལ་འཐོབ།  
རྒྱལ་དང་པ་རོལ་པམ་སྐྱངས་ན།                      །ཉེ་བར་ཞི་བའི་བདེ་བ་འཐོབ།<sup>23</sup>

Lesson Fourteen (p. 261) *Śatagāthā*

dhīrāḥ kaṣṭam anuprāptā na bhavanti viśādinaḥ |  
praviśya vadanam rāhoḥ kiṃ nōdeti punaḥ śaśī ||

བརྟན་ལྷམས་སྐྱག་བསྐྱལ་ཚུངས་ཀྱང་།                      །ཡིད་ནི་ལྷམ་པར་མི་བྱེད་དེ།  
ཟླ་བ་སྐྱ་གཅན་ཁར་ལྷགས་ནས།                      །འཆར་བར་ཅི་ག་མི་བྱེད་དམ།<sup>24</sup>

<sup>21</sup> ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཚམས། Derge Kangyur, Toh 326, D 326, fol. 212b3-212b4. [http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0326](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0326)

<sup>22</sup> ལྷོམ་པའི་རིམ་པ། Derge Kangyur, Toh 3917, D 3917, fol. 48a4. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3917](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3917)

<sup>23</sup> ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཚམས། Derge Kangyur, Toh 326, D 326, fol. 240b4. [http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0326](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0326)

<sup>24</sup> ཚམས་སུ་བཅད་པ་བརྟུ་བ། Derge Tengyur, Toh 4332, D 4332, fol. 122b5-122b6. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4332](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4332)

वक्रं कृत्वा सुगन्धं च त्र्यम्बकं च ।      यिदं विदुः सदा विमुक्तये ॥  
 त्र्यम्बकं च त्र्यम्बकं च त्र्यम्बकं च ।      त्र्यम्बकं च त्र्यम्बकं च ॥<sup>25</sup>

Lesson Fifteen (p. 271) *Śālistamba Sūtra*

katham pratītyasamutpādam paśyan dharmam paśyati? katham dharmam paśyan bu-  
ddham paśyati?

क्रिं चिदं अस्मिन् वसुधैव कुटुम्बकम् ।      क्वचिदस्मिन् कुटुम्बके च ।  
 क्वचिदस्मिन् कुटुम्बके च ।      क्वचिदस्मिन् कुटुम्बके च ॥<sup>26</sup>

Lesson Fifteen (p. 272) *Śrāvakabhūmi*

yathābhūtaṃ jānan paśyan nirvidyate, nirviṇṇo virajyate, virakto vimucyate |

यथा भूतं जानन् पश्यन् निर्विद्यते, निर्विण्णो विराज्यते, विराक्तो विमुच्यते ।  
 यथा भूतं जानन् पश्यन् निर्विद्यते, निर्विण्णो विराज्यते, विराक्तो विमुच्यते ।  
 यथा भूतं जानन् पश्यन् निर्विद्यते, निर्विण्णो विराज्यते, विराक्तो विमुच्यते ।  
 यथा भूतं जानन् पश्यन् निर्विद्यते, निर्विण्णो विराज्यते, विराक्तो विमुच्यते ।  
 यथा भूतं जानन् पश्यन् निर्विद्यते, निर्विण्णो विराज्यते, विराक्तो विमुच्यते ।  
 यथा भूतं जानन् पश्यन् निर्विद्यते, निर्विण्णो विराज्यते, विराक्तो विमुच्यते ॥<sup>27</sup>

Lesson Fifteen (p. 272) *Mūlamadhyamakakārikā*

yaḥ pratītyasamutpādam prapañcōpaśamaṃ śivam |  
 deśayāṃ āsa sambuddhas taṃ vande vadatāṃ varam ||

<sup>25</sup> सुगन्धं च त्र्यम्बकं च त्र्यम्बकं च । Derge Tengyur, Toh 4329, D 4329, fol. 103b4. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4329](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4329)

<sup>26</sup> अस्मिन् कुटुम्बके च त्र्यम्बकं च त्र्यम्बकं च । Derge Kangyur, Toh 210, D 210, fol. 116a5.

<http://purl.bdrc.io/resource/WA0RK0210>

<sup>27</sup> क्वचिदस्मिन् कुटुम्बके च त्र्यम्बकं च त्र्यम्बकं च । Derge Tengyur, Toh 4094, D 4094, fol. 26a6-26b1.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4094](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4094)

གང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་།<sup>28</sup>      །སློམ་པ་ཉེར་ཞི་ཞི་བརྟན་བཤ།  
 རྗེས་པའི་སངས་རྒྱས་སྣ་རྣམས་ཀྱི།      །དམ་པ་དེ་ལ་ལྷག་འཚལ་ལོ།<sup>29</sup>

Lesson Fifteen (p. 280) *Bodhicaryâvatâra*

kleśaprahārān saṃrakṣet kleśāṃś ca prahared dṛḍham |  
 khaḍgayuddham ivâpannaḥ śikṣitenâriṇā saha ||

tatra khaḍgaṃ yathâ bhraṣṭaṃ gṛhṇīyât sabhayaś tvaram |  
 smṛtikhaḍgaṃ tathâ bhraṣṭaṃ gṛhṇīyān narakān smaran ||

འཐབ་རྩིང་དག་དང་སྟན་ཅིག་ཏུ།      །གཡུལ་ངོར་རལ་ལ་སྟགས་མ་བཞིན།  
 ཉེན་མོངས་མཚོན་ལས་གཟུར་བྱ་ཞིང་།      །ཉེན་མོངས་དག་རྣམས་གཞོམ་པར་བཏེག།  
 གཡུལ་དུ་རལ་གི་སྦྱང་གྱུར་ན།      །འཇིགས་པས་སྦྱར་དུ་ལེན་པ་སྟར།  
 དེ་བཞིན་བྱར་པའི་མཚོན་ཤོར་ན།      །དཔྱལ་བའི་འཇིགས་བྱར་སྦྱར་དུ་སྦང་།<sup>30</sup>

Lesson Fifteen (p. 283) *Abhidharmakośa Bhāṣya*

iti hi bhikṣavo 'sti karmâsti vipākaḥ kāraḥ tu nōpalabhyate |

བཅོམ་ལུན་འདས་ཀྱིས་དོན་དམ་པ་སྦྱང་བ་ཉིད་ཀྱི་མདོ་ལོ་ན་ལས། དག་སྦྱང་དག་ལས་ནི་ཡོད་དོ། །རྣམ་པར་སློན་པ་ནི་ཡོད་  
 དོ། ཚོས་སྤྱོད་བརྟུགས་པ་མ་གཏོགས་པ་གང་ཞིག་ལུང་བོ་འདི་རྣམས་འདོར་བར་བྱེད་ཅིང་ལུང་བོ་གཞན་དག་ཉིད་  
 མཚམས་སྦྱར་བར་བྱེད་པའི་བྱེད་པ་བོ་ནི་མི་དམིགས་སོ་ཞེས་གསུངས་སོ།<sup>31</sup>

<sup>28</sup> དབྱུག་མ་རྩ་བའི་ཚིག་ལེན་ལྟེན་པ་ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བ། Derge Tengyur, Toh 3824, D 3824, fol. 1b2.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3824](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3824)

<sup>29</sup> དབྱུག་མ་རྩ་བའི་ཚིག་ལེན་ལྟེན་པ་ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བ། Derge Tengyur, Toh 3824, D 3824, fol. 1b3.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3824](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3824)

<sup>30</sup> བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྦྱོང་བ་ལ་འཇུག་བ། Derge Tengyur, Toh 3871, D 3871, fol. 23a1-23a2.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3871](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3871)

<sup>31</sup> ཚོས་མདོན་པའི་མཚོན་ཀྱི་བཤད་བ། Derge Tengyur, Toh 4090, D 4090-2, fol. 88a5-88a6.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4090](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4090)

Lesson Fifteen (p. 283) *Jātakamālā* (Āryaśūra)

nātmaduḥkhena tathā santah saṃtapyante yathāpakāriṇāṃ kuśalapakṣahānyā |

དེ་ལྟ་བུ་ན་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་རྣམས་ནི་གཞོན་པ་བྱེད་པ་རྣམས་ལ་དགོ་བའི་ལམ་ལས་ཉམས་ན། ཇི་ལྟར་སེམས་གསུངས་པར་  
གྱུར་པ་དེ་ཙམ་དུ་བདག་གི་སྤྲུག་བཟུལ་གྱིས་སེམས་གསུང་བར་མི་འགྱུར་རོ།<sup>32</sup>

Lesson Fifteen (p. 285) *Catuḥśataka*

dharmam samāsato 'himsām varṇayanti tathāgatāḥ |

sūnyatām eva nirvāṇam kevalam tad ihôbhayam ||

ཚོས་ནི་མདོར་ན་མི་འཚོ་བར།

།དེ་བཞིན་གསེགས་པ་རྣམས་གྱིས་གསུངས།།

སྟོང་ཉིད་ཟུང་ན་འདས་པ་སྟེ།

།འདིར་ནི་དེ་གཉིས་འབའ་ཞིག་གོ།<sup>33</sup>

Lesson Fifteen (p. 285) *Udānavarga*

yo jāniyād aham bāla iti bālah sa paṇḍitaḥ |

bālah paṇḍitamānī tu bāla eva nirucyate ||

བྱིས་པ་གང་ཞིག་བྱིས་པའོ་ཞེས།

།ཤེས་པ་དེ་འདིར་མཁས་པ་ཡིན།།

བྱིས་པ་གང་ཞིག་མཁས་སེམས་པ།

།དེ་ནི་བྱིས་པ་ཞེས་བརྗོད་དོ།<sup>34</sup>

Lesson Sixteen (p. 291) *Āryagayāśīrṣa Sūtra*

mahākaruṇārambhā devaputra bodhisattvānāṃ caryā, sattvādhiṣṭhānā |

<sup>32</sup> སྐྱེས་པའི་རབས་ཀྱི་རྒྱུ། Derge Tengyur, Toh 4150, D 4150, fol. 92a4. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4150](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4150)

<sup>33</sup> བསྐྱན་བཅོས་བཞི་བརྒྱ་པ་ཞེས་བུ་བའི་ཚོག་ལེའུར་བྱས་པ། Derge Tengyur, Toh 3846, D 3846, fol. 14a3- 14a4.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3846](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3846)

<sup>34</sup> ཚེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཚོམས། Derge Kangyur, Toh 326, D 326, fol. 232a7. [http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0326](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0326)

ལྷའི་བྱ་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་པའི་ཚཱ་བ་ནི་སྤྱིང་རྗེ་ཆེན་པོའོ། །གནས་ནི་སེམས་ཅན་ནོ།།<sup>35</sup>

Lesson Sixteen (p. 300) *Saddharmapuṇḍarīka Sūtra*

ekasmin samaye bhagavān rājagr̥he viharati sma gr̥dhṛakūṭe parvate mahatā bhikṣu-  
saṅghena sārđhaṃ dvādaśabhir bhikṣusataih ...

དུས་གཅིག་ན། བཙམ་ལྷན་འདས་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ན། བྱ་སྤོད་ཀྱི་ཕུང་པོའི་རི་ལ་བཞུགས་ཏེ། དགོ་སྤོང་ཁྲི་ཉིས་སྤོང་གི་དགོ་སྤོང་  
གི་དགོ་འདུན་ཆེན་པོ།<sup>36</sup>

Lesson Sixteen (p. 302) *Ratnakūṭa Sūtra*

sa cittaṃ parigaveṣamāṇo nādhyātmaṃ cittaṃ samanupaśyati | na bahirdhā cittaṃ sama-  
nupaśyati | na skandheṣu cittaṃ samanupaśyati |

དེ་སེམས་ཀུན་དུ་ཚོལ་བས་ན་སེམས་ནང་ན་ཡང་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་། སེམས་ཕྱི་རོལ་ན་ཡང་ཡང་དག་པར་རྗེས་  
སུ་མི་མཐོང་། སེམས་ཕྱི་ནང་ན་ཡང་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་། ཕུང་པོ་རྣམས་ལ་ཡང་སེམས་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་  
མཐོང་།<sup>37</sup>

cittaṃ hi kāśyapa parigaveṣyamāṇaṃ na labhyate |

འོད་སྤྱང་སེམས་ནི་ཀུན་ཏུ་བཙམ་ན་མི་རྟེན་དོ།།<sup>38</sup>

Lesson Sixteen (p. 304) *Udānavarga*

<sup>35</sup> འཕགས་པ་ག་ལྷ་མགོའི་རི་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh 109, D 109, fol. [286b3-286b4](#).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0109](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0109)

<sup>36</sup> དམ་པའི་ཚོས་པད་མ་དཀར་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh 113, D 113, fol. [1b2-1b3](#).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0113](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0113)

<sup>37</sup> བསྐབ་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ། Derge Tengyur, Toh 3940, D 3940, fol. [131b2-131b3](#). [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3940](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3940)

<sup>38</sup> འཕགས་པ་འོད་སྤྱང་གི་ལཱུ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh 87, D 87, fol. [139b6](#).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0087](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0087)

manaḥpūrvaṅgamā dharmā manaḥśreṣṭhā manojavāḥ |  
 manasā cet praduṣṭena bhāṣate vā karoti vā |  
 tatas taṃ duḥkham anveti cakram vā vahataḥ padam ||

manaḥpūrvaṅgamā dharmā manaḥśreṣṭhā manojavāḥ |  
 manasā cet prasannena bhāṣate vā karoti vā |  
 tatas taṃ sukham anveti cchāyā vā hy anugāminī ||

ཚོས་ཀྱི་ཚོན་དུ་ཡིད་འགོ་སྟེ།	ཡིད་མགྲོགས་ཡིད་ནི་གཙོ་བོ་ཡིན།།
གལ་ཏེ་ཡིད་རབ་གདུག་པ་ཡིས།	སློས་སམ་ཡང་ན་བྱས་ཀྱང་རུང་།།
དེ་ཡིས་དེ་ནི་སློག་བསྐྱེད་འཕྲོག་།	འཁོར་ལོས་མགོ་བོ་བཅད་པ་བཞིན།། <sup>39</sup>
ཚོས་ཀྱི་ཚོན་དུ་ཡིད་འགོ་སྟེ།	ཡིད་མགྲོགས་ཡིད་ནི་གཙོ་བོ་ཡིན།།
གལ་ཏེ་ཡིད་རབ་དང་བ་ཡིས།	སློས་སམ་ཡང་ན་བྱས་ཀྱང་རུང་།།
དེ་ཡིས་དེ་ནི་བདེ་བ་འཕྲོག་།	གྲིབ་མ་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་བཞིན།། <sup>40</sup>

Lesson Sixteen (p. 309) *Aṣṭasāhasrikā Prajñāpāramitā Sūtra*

pañca skandhās tathāgatena loka ity ākhyātāḥ |

དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་གསུངས་པའི་འཇིག་རྟེན་གང་ལགས། བཙོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སླུལ་པ། རབ་འབྱོར་ཡུང་བོ་ལྡན་  
 དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་འཇིག་རྟེན་དུ་གསུངས་སོ།།<sup>41</sup>

Lesson Sixteen (p. 309) *Mūlamadhyamakakārikā*

vināśayati durdṛṣṭā śūnyatā mandamedhasam |  
 sarpo yathā durgr̥hīto vidyā vā duṣprasādhitā ||

<sup>39</sup> ཚོན་དུ་བརྗོད་པའི་ཚོམས། Derge Kangyur, Toh 326, D 326, fol. 243b7-244a1. [http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0326](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0326)

<sup>40</sup> ཚོན་དུ་བརྗོད་པའི་ཚོམས། Derge Kangyur, Toh 326, D 326, fol. 244a1-244a2. [http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0326](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0326)

<sup>41</sup> ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་བྱེན་པ་སྟོང་པའི་བརྗོད་པ། Derge Kangyur, Toh 8, D 8, fol. 104b6-104b7.

སྒོང་པ་ཉིད་ལ་བལྟ་ཉེས་ན།	ཤེས་རབ་ཚུང་རྣམས་ལྷུང་བར་འགྱུར།
ཇི་ལྟར་སྐྱུལ་ལ་གཟུང་ཉེས་དང་།	རིག་སྒྲགས་ཉེས་པར་བསྐྱབས་པ་བཞིན། <sup>42</sup>

Lesson Sixteen (p. 310) *Avadānaśataka*

sarve kṣayāntā nicayāḥ patanāntāḥ samucchrayāḥ |  
saṃyogā viprayogāntā maraṇāntaṃ hi jīvitam ||

བསགས་པ་ཀུན་ནི་ཐ་མར་ཟད།	མཐོན་པོ་རྣམས་ནི་ཐ་མལ་ཉེལ།
ཕྱད་པ་རྣམས་ནི་ཐ་མར་འབྲལ།	གསོན་པོ་རྣམས་ནི་ཐ་མར་འཆི། <sup>43</sup>
བསགས་པ་ཀུན་གྱི་མཐའ་ཟད་ཅིང་།	མཐོན་པོ་རྣམས་ཀྱི་མཐའ་ལྷུང་འགྱུར།
ཕྱད་པའི་མཐའ་ནི་འབྲལ་བ་སྟེ།	གསོན་པའི་མཐའ་ནི་འཆི་བ་ཡིན། <sup>44</sup>

Lesson Seventeen (p. 315) *Udānavarga*

cittasya hi samyamaḥ sukhaṃ cittaṃ rakṣata mā pramadyata |  
cittena hi vañcitā prajā hy ekatyā narakeṣu pacyate |

བག་ཡོད་སེམས་ནི་བསྐྱུང་བ་དང་།	སེམས་དུལ་ཡང་དག་སྟོམ་པ་བདེ།
སྐྱེ་དགུ་སེམས་ཀྱིས་བསྐྱས་པ་དག	གཅིག་དུ་སེམས་ཅན་དམྱལ་བར་འཛོད། <sup>45</sup>

Lesson Fifteen (p. 317) *Jātakamālā* (Āryaśūra)

varam vṛṇīṣva rājarṣe yad icchasi tad ucyatām |

<sup>42</sup> དབྱུ་མ་རྩ་བའི་ཆོག་ལཱུར་བྱས་པ་ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བ། Derge Tengyur, Toh 3824, D 3824, fol. 15a2.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3824](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3824)

<sup>43</sup> གང་པོ་ལ་སོགས་པའི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་བརྒྱ་བ། Derge Kangyur, Toh 343, D 343, fol. 254b7-255a1.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW4CZ5369\\_0343](http://purl.bdrc.io/resource/MW4CZ5369_0343)

<sup>44</sup> འདུལ་བ་གཞི། Derge Kangyur, Toh 1, D 1-1, fol. 122a3-122a4. <http://purl.bdrc.io/resource/WA0RK0001>

<sup>45</sup> ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཚོམས། Derge Kangyur, Toh 326, D 326, fol. 245b3. [http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0326](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0326)

ཀྱུལ་པོ་དྲུང་སྒོང་ང་ལ་ཅི་འདོད་པའི་མཚོག་དེ་སྒོང་ཅིག<sup>46</sup>

Lesson Seventeen (p. 327) *Abhidharmakośa Bhāṣya*

karmajaṃ lokavaicitryaṃ cetanā tatkr̥taṃ ca tat |  
cetanā mānaṣaṃ karma tajje vākkāyakarmaṇī ||

ལས་ལས་འཇིག་རྟེན་སྣ་ཚོགས་སྐྱེས།                      །དེ་ནི་སེམས་པ་དང་དེས་བྱས།།  
སེམས་པ་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཡིན་ནོ།                              །དེས་བསྐྱེད་ལུས་དང་ངག་གི་ལས།།<sup>47</sup>

Lesson Seventeen (p. 335) *Bhāvanākrama*

tatra śamathāś cittāikāgratā | vipaśyanā bhūtapratyavekṣēti saṃkṣepād āryaratnameghādu  
bhagavatā śamathavipaśyanayor lakṣaṇam uktam |

དེ་ལ་མདོར་ན་ཞི་གནས་ནི་སེམས་རྩེ་གཅིག་པ་ཉིད་དོ། །སྣག་མཐོང་ནི་ཡང་དག་པ་ལ་རྟོག་པའོ་ཞེས་བཅོམ་ལུན་འདས་ཀྱིས་  
འཕགས་པ་དགོན་མཚོག་སྤྱིན་ལ་སོགས་པ་ལས་ཞི་གནས་དང་སྣག་མཐོང་གི་མཚན་ཉིད་བཀའ་སྐྱུལ་རྟོ།།<sup>48</sup>

Lesson Seventeen (p. 338) *Prasannapadā*

phenapiṇḍôpamaṃ rūpaṃ vedanā budbudôpamā |  
marīcisadṛśī saṃjñā saṃskārāḥ kadalīnibhāḥ |  
māyôpamaṃ ca vijñānam uktam ādityabandhunā ||

གཟུགས་ནི་དབུ་བ་དོས་པ་འདྲ།                              །ཚོར་བ་ཚུ་ཡི་ཚུ་བྱུར་བཞིན།།  
འདུ་ཤེས་སྤྱིག་ཚུ་ཉ་བུ་སྤྱེ།                              །འདུ་བྱེད་ཚུ་ཤིང་སྣོང་པོ་འདྲ།།

<sup>46</sup> སྐྱེས་པའི་རབས་ཀྱི་རྒྱུད། Derge Tengyur, Toh 4150, D 4150, fol. 8a7. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4150](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4150)

<sup>47</sup> ཚོས་མདོན་པའི་མཚོད་ཀྱི་ཚོག་ལེན་བྱས་པ། Derge Tengyur, Toh 4089, D 4089, fol. 10b7.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4089](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4089)

<sup>48</sup> སྣོམ་པའི་རིམ་པ། Derge Tengyur, Toh 3917, D 3917, fol. 56b3-56b4. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3917](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3917)

རྣམ་ཤེས་རྒྱ་མ་ལྷ་བྱ་ཞེས།	ཁྱི་མའི་གཉེན་གྱིས་བཀའ་རྩལ་རྟོ། <sup>49</sup>
གཟུགས་ནི་དབྱ་བའི་གོང་བྱ་འདྲ།	ཚོར་བ་ཚུ་བྱར་ལྷ་བྱ་སྟེ།
འདུ་ཤེས་སློག་རྒྱ་ལྷ་བྱ་ཡིན།	འདུ་བྱེད་རྣམས་ནི་ཚུ་ཤིང་འདྲ།
རྣམ་ཤེས་རྒྱ་མ་ལྷ་བྱ་ཞེས།	ཁྱི་མའི་གཉེན་གྱིས་གསུངས་པ་ཡིན། <sup>50</sup>

Lesson Seventeen (p. 339) *Nāgānanda*

sarvāsucinidhānasya kṛtaghnasya vināśinaḥ |  
 śarīrakasyāpi kṛte mūḍhāḥ pāpāni kurvate ||

གཙང་བ་མིན་པ་ཀུན་གྱི་གཏེར།	བྱས་པ་མི་གཞོ་རྣམ་པར་འཇིག།
ལུས་ངན་དག་གི་ཚེད་དུ་ཡང་།	ཚོངས་པ་དག་ནི་སློག་པར་བྱེད། <sup>51</sup>

Lesson Eighteen (p. 342) *Aṣṭasāhasrikā Prajñāpāramitā Sūtra*

iyam ānanda gaṅgadevā bhaginī, anāgate 'dhvani, suvarṇapuṣpo nāma tathāgato bha-  
 viṣyati ... |

བཙམ་ལྷན་འདས་གྱིས་བཀའ་རྩལ་བ། ཀུན་དགའ་བོ། གང་གྲའི་རྣམ་མོ་ཞེས་བྱ་བའི་སྲིང་མོ་འདི་མ་འོངས་པའི་དུས་ན། དཔེ་  
 སྐར་མ་ལྷ་བྱ་ཞེས་བྱ་བའི་བསྐལ་པ་ལ། གསེར་གྱི་མེ་རྟོག་ཅེས་བྱ་བའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཙམ་པ་ཡང་དག་པར་  
 ཚོགས་པའི་སངས་རྒྱས་འཇིག་རྟེན་དུ་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ།<sup>52</sup>

Lesson Eighteen (p. 344) *Saddharmapuṇḍarīka Sūtra*

<sup>49</sup> དབྱ་མ་ཚུ་བའི་འབྲེལ་བ་ཚོག་གསལ་བ་ཞེས་བྱ་བ། Derge Tengyur, Toh 3860, D 3860, fol. 13a6-13a7.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3860](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3860)

<sup>50</sup> སྲིང་བོ་ལྡེའི་རབ་བྱ་བྱེད་བ། Derge Tengyur, Toh 3866, D 3866, fol. 252a6-252a7. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3866](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3866)

<sup>51</sup> ལྷ་ཀུན་དུ་དགའ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རྣོས་གར། Derge Tengyur, Toh 4154, D 4154, fol. 241a6.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4154](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4154)

<sup>52</sup> ཤེས་རབ་གྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་རྣོང་ལྷག་བརྒྱད་བ། Derge Kangyur, Toh 8, D 8, fol. 194b4-194b6.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0008](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0008)

eṣa devadatto bhikṣuḥ, anāgate 'dhvani, aprameyaiḥ kalpair asaṃkhyeyair devarājo nāma tathāgato ... bhaviṣyati ... |

དག་སྐོང་དག་སྐྱེས་བྱིན་འདི་མ་འོངས་པའི་དུས་བསྐལ་བ་ཚད་མེད་གངས་མེད་པ་ན། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སྣའི་ཐེམ་སྐྱེས་  
ཞེས་བྱ་བར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྗེས་པའི་སངས་རྒྱུས་སྣའི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་རོ།<sup>53</sup>

Lesson Eighteen (p. 344) *Bodhicaryāvatāra*

pun̄yena kāyaḥ sukhitaḥ paṇḍityena manaḥ sukhi |  
tiṣṭhan parārthaṃ saṃsāre kṛpāluḥ kena khidyate ||

བསོད་ནམས་གྱིས་ནི་ལུས་བདེ་ལ།                      །མཁས་པ་ཡིས་ནི་སེམས་བདེ་ན།།  
གཞན་དོན་འཁོར་བར་གནས་ཀྱང་ནི།                      །སྤང་རྗེ་ཅན་དག་ཅི་སྟེ་སྟོ།<sup>54</sup>

Lesson Eighteen (p. 346) *Pramāṇavārttika*

prabhāsvaram idaṃ cittaṃ prakṛtyāgantavo malāḥ |

སེམས་གྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་ཏེ། །དྲི་མ་རྣམས་ནི་སྐོ་བྱར་བ།<sup>55</sup>

Lesson Eighteen (p. 348) *Bodhicaryāvatāra Pañjikā*

ahaṃkāraḥ śayāc ca duḥkhôpaśama iṣyate |

ངར་འཇིན་པ་ཟད་པ་ལས་ཀྱང་སྐྱུག་བསྐྱེད་ཞི་བར་འདོད་དོ།<sup>56</sup>

<sup>53</sup> དམ་པའི་ཚོས་བད་མ་དཀར་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh 113, D 113, fol. 97b5- 97b6.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0113](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0113)

<sup>54</sup> བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྟོད་པ་ལ་འཇུག་པ། Derge Tengyur, Toh 3871, D 3871, fol. 21a5.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3871](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3871)

<sup>55</sup> ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་ཚོགས་ལེན་བྱས་པ། Derge Tengyur, Toh 4210, D 4210, fol. 115b2.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4210](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4210)

<sup>56</sup> བྱང་རྒྱལ་གྱི་སྟོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་དཀའ་འགྲེལ། Derge Tengyur, Toh 3872, D 3872, fol. 241a2.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3872](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3872)

Lesson Eighteen (p. 349) *Suḥḥllekha*

kalyāṇamitrasevā brahmacaryapūrtaye deśitā muninā |  
sevyah sadā supuruṣaḥ śamaḥ prāpto yato jinam apekṣya bahubhiḥ ||

དག་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པ་ཚངས་པར་སྟོད།      །ཡོངས་སུ་ཚོགས་པ་ཐུབ་པས་གསུངས་དེའི་བྱིར།།  
སྐྱེས་བུ་དམ་པ་བསྟེན་བགྱི་རྒྱལ་བ་ལ།      །བཏེན་ནས་རབ་ཏུ་མང་པོས་ཞི་བ་ཐོབ།།<sup>57</sup>

Lesson Eighteen (p. 350) *Bhāvanākrama*

yathā mama duḥkham apriyam, tathānyeṣāṃ apriyam |

ཇི་ལྟར་བདག་ཉིད་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་མི་སྐྱུག་པ་ལྟར་གཞན་དག་གི་ཡང་དེ་དང་འདྲ་བ་<sup>58</sup>

Lesson Eighteen (p. 351) *Yogâcārabhūmiśāstra*

... sarvasaṃskāreṣv anityasaṃjñāṃ anitye duḥkhasaṃjñāṃ ... bhāvayati |

དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་རྩད་ཟད་རྩད་ཟད་དང་། ཡུད་ཚམ་ཡུད་ཚམ་དུ་ཐ་ན་བ་འཛོམ་ཚམ་གྱི་བར་དུ་ཡང་སེམས་ཚན་སྟོག་ཆགས་  
འབྱུང་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱམས་པའི་སེམས་སྟོམ་པར་བྱེད། སྦྱང་རྗེ་དང་ལྡན་པ་དང་། དགའ་བ་དང་ལྡན་པ་དང་། བཏང་སྟོམས་དང་ལྡན་པའི་  
སེམས་སྟོམ་པར་བྱེད། དེ་བཞིན་དུ་འདྲ་བྱེད་ཐམས་ཅད་ལ་མི་རྟག་པའི་འདྲ་ཤེས་དང་། མི་རྟག་པ་ལ་སྐྱུག་བསྐྱེལ་གྱི་འདྲ་ཤེས་  
དང་། སྐྱུག་བསྐྱེལ་ལ་བདག་མེད་པའི་འདྲ་ཤེས་དང་། ཟུང་ན་ལས་འདས་པ་ལ་པན་ཡོན་གྱི་འདྲ་ཤེས་སྟོམ་པར་བྱེད།<sup>59</sup>

Lesson Eighteen (p. 352) *Laṅkāvatāra Sūtra*

deśayatu me bhagavāṃs tathāgato 'rhan samyaksambuddho māṃsabhaḥkṣaṇe guṇadoṣam |

ཤ་ཟ་བ་ཉེས་པར་ལྟ་བ་བཙོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཙོམ་པ་ཡང་དག་པར་ཚོགས་པའི་སངས་རྒྱུས་ཀྱིས་

<sup>57</sup> བཤེས་པའི་སྐྱེད་ཡིག་Derge Tengyur, Toh 4182, D 4182, fol. 43b3-43b4. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4182](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4182)

<sup>58</sup> སྟོམ་པའི་རིམ་པ། Derge Tengyur, Toh 3915, D 3915, fol. 23b4. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3915](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3915)

<sup>59</sup> ལྟ་བ་འཕྱོར་སྟོད་པའི་ས་ལས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས། Derge Tengyur, Toh 4037, D 4037, fol. 126a5-126a6.

བདག་ལ་བཤད་དུ་གསོལ།<sup>60</sup>

Lesson Eighteen (p. 352) *Upāliparipṛcchā*

saṃsāre vaimukhyaṃ bodhisattvānāṃ paradauḥśilyam iti varṇitam | saṃsāraparigrahas tu paramaṃ śīlam |

འཁོར་བ་ལ་མི་ཕྱོགས་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་འཆལ་པའི་ཚུལ་བྲིམས་མཚོག་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་ཏོ། །འཁོར་བ་  
ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ནི་ཚུལ་བྲིམས་ཀྱི་མཚོག་ཡིན་ནོ།<sup>61</sup>

Lesson Eighteen (p. 356) *Vaiśeṣikasūtra*

yato 'bhyudayaniḥśreyasasiddhiḥ sa dharmah |

གང་ལས་མངོན་པར་མཐོ་བ་དང་ངེས་པར་ལེགས་པ་འགྲུབ་པ་དེ་ནི་ཚོས་སོ།<sup>62</sup>

Lesson Eighteen (p. 357) *Saddharmapuṇḍarīka Sūtra*

atha khalu bhagavān smṛtimān saṃprajānaṃs tataḥ samādher vyutthitaḥ |

དེ་ནས་བཙམ་ལྡན་འདས་དྲན་པ་དང་ལྡན་ཞིང་མཁྱེན་བཞིན་དུ་ཉིང་ངེ་འཛིན་དེ་ལས་བཞེངས་སོ།<sup>63</sup>

Lesson Eighteen (p. 357) *Bhaiṣajyagurupūrvapraṇidhāna Sūtra*

santi mañjuśrīḥ pṛthagjanāḥ sattvāḥ, ye na jānanti kuśalākuśalaṃ karma |

<sup>60</sup> འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh 107, D 107, fol. 152b6.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0107](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0107)

<sup>61</sup> སྒོམ་པའི་རིམ་པ། Derge Tengyur, Toh 3917, D 3917, fol. 65a2. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3917](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3917)

<sup>62</sup> དབྱུང་མ་ལ་འཇུག་པའི་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ། Derge Tengyur, Toh 3862, D 3862, fol. 294a7.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3862](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3862)

<sup>63</sup> དམ་པའི་ཚོས་པད་མ་དཀར་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh 113, D 113, fol. 12b4-12b5.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0113](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0113)



ཐོག་མ་མེད་པ་ཅན་གྱི་འཁོར་བ་ལན་བརྒྱུ་ཡང་བདག་གི་གཉེན་དུ་མ་གྱུར་པའི་སེམས་ཅན་གང་ཡང་མེད་དོ།<sup>68</sup>

Lesson Eighteen (p. 362) *Pañcaviṃśatisāhasrikā Prajñāpāramitā Sūtra*

tadyathāpi nāma subhūte 'lpakās te mahāpṛthivīpradeśā yatra jāmbūnadamaṃ suvarṇamaṃ jātarūpamaṃ utpadyate, evam eva subhūte 'lpakās te sattvā ya iha śikṣāyāmaṃ śikṣante, yad uta prajñāpāramitāśikṣāyāmaṃ |

ས་ཆེན་པོའི་ལྷོགས་གང་ན་འཇམ་བུ་ན་དའི་གསེར་གྱི་ས་ལེ་སྐྱམ་འབྱུང་བ་དེ་ལྷ་བུ་ནི་ལྷུང་ངོ། །རབ་འབྱོར་དེ་བཞིན་དུ་འདི་  
ལྷ་སྒྲེ། ཤེས་རབ་གྱི་ས་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་བསྐྱབ་པ་འདི་ལ་སྒོལ་པའི་སེམས་ཅན་དེ་ལྷ་བུ་ཡང་ལྷུང་སྒྲེ།<sup>69</sup>

Lesson Eighteen (p. 363) *Pañcatantra*

śrūyatāmaṃ dharmasarvasvaṃ śrutvā cāivāvadadhāryatāmaṃ |  
ātmanaḥ pratikūlāni pareṣāmaṃ na samācāret ||

ཐམས་ཅད་ཚོས་ནི་མཉན་པར་བྱ།	ཤོས་ནས་རབ་དུ་གཟུང་བྱ་སྒྲེ།
གང་ཞིག་བདག་ཉིད་མི་འདོད་པ།	དེ་དག་གཞན་ལ་མི་བྱའོ། <sup>70</sup>
ཚོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་མཉན་བྱ་ཞིང་།	ཤོས་པ་ཉིད་ཀྱང་གཟུང་བར་བྱ།
བདག་ཉིད་གང་ལ་མི་དགའ་བ།	གཞན་ལ་ཀུན་དུ་མི་སྤྱད་དོ། <sup>71</sup>

Lesson Eighteen (p. 364) *Bodhicaryāvatāra*

te 'py āsan daṃśamaśakā makṣikāḥ kṛmayas tathā |

<sup>68</sup> སྐོམ་པའི་རིམ་ས། Derge Tengyur, Toh 3915, D 3915, fol. 23b5-23b6. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3915](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3915)

<sup>69</sup> ཤེས་རབ་གྱི་ས་རོལ་དུ་བྱིན་པ་སྣོང་ཕྱག་ཉི་ཤུ་ཇ་ས། Derge Kangyur, Toh 9, D 9-3, fol. 41b6-41b7.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0009](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0009)

<sup>70</sup> ལྷོགས་གྱི་བསྐྱབ་བཅོས་ཤེས་རབ་སྣོང་བུ་ཞེས་བྱ་བ། Derge Tengyur, Toh 4329, D 4329, fol. 111a7.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4329](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4329)

<sup>71</sup> ཅན་གའི་ལྷོགས་གྱི་བསྐྱབ་བཅོས། Derge Tengyur, Toh 4334, D 4334, fol. 128a1-128a2.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4334](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4334)



གང་གི་གྲོལ་བ་ཡོད་པ་དེ་ཡི་ཐར་བ་ཞེས།

ལུ་ལོན་གསུམ་པོ་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་ལོ།<sup>75</sup>

Lesson Nineteen (p. 374) *Nityakarmapūjāvidhi*

namo buddhāya gurave namo dharmāya tāyine |  
namaḥ saṅghāya mahate tribhyo 'pi satataṃ namaḥ ||

སངས་རྒྱས་གཙོ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།

སྐྱོབ་པའི་ཚོས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།

དགོ་འདུན་ཆེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།

ལགསུམ་རྣམས་ལ་ཡང་ཏྟག་ཕྱག་འཚལ་ལོ།<sup>76</sup>

Lesson Nineteen (p. 374) *Niraupamyastava*

sattvasaṃjñā ca te nātha sarvathā na pravartate |  
duḥkhārteṣu ca sattveṣu tvam atīva kṛpâtmakaḥ ||

མགོན་ཁྱོད་སེམས་ཅན་འདུ་ཤེས་ཀྱིས།

འཇུག་པ་ཀུན་དུ་མི་མངའ་ཡང་།།

སྐྱུག་བསྐྱེད་གྱུར་པའི་སེམས་ཅན་ལ།

སྤོང་རྗེའི་བདག་ཉིད་གྱུར་བའང་ཁྱོད།<sup>77</sup>

Lesson Nineteen (p. 376) *Vajracchedikā Prajñāpāramitā Sūtra*

tat kiṃ manyase subhūte yāvatyo gaṅgānadyāṃ vālukās tāvatya eva gaṅgānadyo bhaveyuḥ,  
api nu tāsu bahvyo vālukā bhaveyuḥ?

རབ་འབྱོར་འདི་རི་རྣམས་དུ་སེམས། གང་གྲའི་སྤྱང་གི་བྱེ་མ་རི་སྤོང་པ་གང་གྲའི་སྤྱང་ཡང་དེ་སྤོང་ལོ་ནར་གྱུར་ན་དེ་དག་གི་བྱེ་  
མ་གང་ཡིན་པ་དེ་མང་བ་ཡིན་ནམ།<sup>78</sup>

<sup>75</sup> སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སྐྱན་དག་ཚེན་པོ། Derge Tengyur, Toh 4156, D 4156, fol. 35b3-35b4.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4156](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4156)

<sup>76</sup> བྱང་ཆུབ་ཀྱི་གཞུང་ལམ་ཞེས་བཞི་བ། Derge Tengyur, Toh 3766, D 3766, fol. 123a3-123a4.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3766](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3766)

<sup>77</sup> དཔེ་མེད་བར་བསྐྱོད་པ། Derge Tengyur, Toh 1119, D 1119, fol. 68a1. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_1119](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_1119)

<sup>78</sup> འཕགས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱེན་པ་རྗེ་རྗེ་གཙོང་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh 16, D 16, fol. 125a1.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0016](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0016)

Lesson Nineteen (p. 377) *Bhāvanākrama*

taṃ ca tathāgatavigrahaṃ uttaptakanakāvadātaṃ ... tāvad dhyāyed yāvat sphuṭataram  
puro 'vasthitam iva taṃ paśyet |

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐྱེ་གཟུགས་དེ་ཡང་གསེར་བཙོ་མ་བཞིན་དུ་སེར་ལ་མཚན་དང་དཔེ་བྱད་བཟང་པོས་བརྒྱན་པ་འཁོར་  
གྱི་དགྲིལ་འཁོར་གྱི་ནང་ན་བཞུགས་ཤིང་ཐབས་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མཛད་པ་རྒྱན་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་དེའི་  
ཡོན་ཏན་ལ་འདོད་པ་བསྐྱེད་ཅིང་བྱེད་བ་དང་ཚོད་པ་ཞི་བར་བྱས་ལ། ཇི་སྲིད་དུ་དེ་མཁུན་དུ་བཞུགས་པ་བཞིན་དུ་གསལ་  
བར་མཐོང་བར་གྱུར་པ་དེ་སྲིད་དུ་བསམ་གཏན་བྱའོ།<sup>79</sup>

Lesson Nineteen (p. 377) *Pañcatantra*

ko 'tibhāraḥ samarthānāṃ kiṃ dūraṃ vyavasāyinām |  
ko videśaḥ savidyānāṃ kaḥ paraḥ priyavādinām ||

རིགས་དང་ཚུན་པ་གཞན་ཡུལ་གང་།	སླན་པར་སྐྱེ་ལ་པ་རོལ་སྟུ།
གནས་དང་ཚུན་པ་ཁུར་སྤྱི་གང་།	བཙོན་དང་ཚུན་ལ་ཐག་རིང་ཅི། <sup>80</sup>

Lesson Nineteen (p. 382) *Bhāvanākrama*

devā api ... tivrakāmāgnisaṃdīptamānasāḥ ... kṣaṇam api samādhānaṃ cetasāṃ na  
labhante |

སྐྱེ་ལ་ཡང་གང་དག་འདོད་པའི་ཁམས་ན་སྦྱོད་པ་དེ་དག་ནི་འདོད་པའི་མེས་ཡིད་རབ་ཏུ་འབར་ཞིང་སེམས་འཇུགས་པ་དང་  
འདྲ་བར་གཤམ་མར་མི་འདུག་ལ། སྐད་ཅིག་ཀྱང་སེམས་མཉམ་པར་འཇོག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། རབ་ཏུ་ཞི་བ་བདེ་བའི་ནོར་གྱིས་  
དབུལ་བ་དེ་དག་ལ་བདེ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད།<sup>81</sup>

<sup>79</sup> སྐྱེ་པའི་རིམ་པ། Derge Tengyur, Toh 3917, D 3917, fol. 57a4-57a5. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3917](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3917)

<sup>80</sup> ལྷགས་ཀྱི་བརྟན་བཙོན་ཤེས་རབ་ཚོང་བུ་ཞེས་བྱ་བ། Derge Tengyur, Toh 4329, D 4329, fol. 112a3-112a4.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4329](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4329)

<sup>81</sup> སྐྱེ་པའི་རིམ་པ། Derge Tengyur, Toh 3915, D 3915, fol. 23b1-23b2. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3915](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3915)

Lesson Nineteen (p. 382) *Bhāvanākrama*

teṣāṃ praśamasukhadhanadaridrāṇāṃ kīdṛśaṃ nāma tat sukham ?

རབ་ཏུ་ཞི་བ་བདེ་བའི་ཚོར་གྱིས་དབུལ་བ་དེ་དག་ལ་བདེ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད།<sup>82</sup>

Lesson Nineteen (p. 388) *Jātakamālā* (Āryaśūra)

duṣkaraśatasamudānīto 'yam asmadarthaṃ tena bhagavatā saddharma iti satkṛtya śro-  
tavyaḥ |

དེ་ལྟར་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེས་བདག་ཅག་གི་སྤྱིར་བཏང་པའི་མང་པོས་དམ་པའི་ཚོས་འདི་བསྐྱབས་པ་ཡིན་པས། རིམ་གྱོ་  
བསྐྱེད་དེ་ཚོས་མཉན་པར་བྱའོ།<sup>83</sup>

Lesson Nineteen (p. 388) *Jātakamālā* (Āryaśūra)

atha tasya rājñāḥ pradānāudāryaśravaṇād vismitapramuditahrdayā nānādigabhilakṣita-  
deśanivāsinaḥ puruṣās taṃ deśam upajagmuḥ |

དེ་ནས་རྒྱལ་པོ་དེའི་སྤྱིན་པ་རྒྱབས་པོ་ཆེ་དེ་ཐོས་ནས། རྩོགས་ཐ་དད་པའི་ཡུལ་ན་གནས་པའི་མི་རྣམས་ཡ་མཚན་ཆེ་ཞིང་སྤྱིང་  
དགའ་བར་གྱུར་ཏེ་ཡུལ་དེར་སྤྱགས་སོ།<sup>84</sup>

Lesson Nineteen (p. 389) *Bodhisattvāvadānakalpalatā*

cittaṃ yasya sphaṭikavimalaṃ nāiva gṛhṇāti rāgaṃ  
kāruṇyādre manasi nikhilāḥ śoṣitā yena doṣāḥ |  
akrodhena svayam abhīhato yena saṃsāraśatruḥ  
sarvajño 'sau bhavatu bhavatāṃ śreyase niścalāya ||

<sup>82</sup> སྤྱོམ་པའི་རིམ་བཞུགས། Derge Tengyur, Toh 3915, D 3915, fol. 23b1-23b2. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3915](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3915)

<sup>83</sup> སྤྱིས་པའི་རབས་ཀྱི་རྒྱུད། Derge Tengyur, Toh 4150, D 4150, fol. 9b4-9b5. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4150](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4150)

<sup>84</sup> སྤྱིས་པའི་རབས་ཀྱི་རྒྱུད། Derge Tengyur, Toh 4150, D 4150, fol. 5b2-5b3. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4150](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4150)



Lesson Twenty (p. 398) *Vimalakīrtinirdeśa Sūtra*

kim eṣa vyādhiḥ kāyasamprayuktaḥ, uta cittasamprayuktaḥ ?

ནད་དེ་ལུས་དང་ལྗན་ནམ། འོན་ཏེ་སེམས་དང་ལྗན།<sup>89</sup>

Lesson Twenty (p. 398) *Bodhicaryāvatāra*

yady asty eva pratikāro daurmanasyena tatra kim |  
atha nāsti pratikāro daurmanasyena tatra kim ||

གལ་ཏེ་བཙོན་སྲུ་ཡོད་ན་ནི།

དེ་ལ་མི་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད།།

གལ་ཏེ་བཙོན་སྲུ་མེད་ན་ནི།

དེ་ལ་མི་དགའ་བྱས་ཅི་ཡན།།<sup>90</sup>

Lesson Twenty (p. 399) *Aṣṭasāhasrikā Prajñāpāramitā Sūtra*

subhūtir āha: nirvāṇam api devaputrā māyôpamaṃ svapnôpamam iti vadāmi, kiṃ punar  
anyaṃ dharmam |

རབ་འབྱོར་གྱིས་སྤྲོས་པ། ལྷའི་བྱ་དག་ལྷ་དང་ལས་འདས་པ་ཡང་སྤྲོ་མ་ལྷ་བྱ་མི་ལམ་ལྷ་བྱར་སྤྲོ་ན་ཆོས་གཞན་ལྷ་ཅི་སྤྲོས།<sup>91</sup>

Lesson Twenty (p. 399) *Sukhāvatīvyūha Sūtra*

kiṃnāmadheyau bhagavaṃs tau bodhisattvau mahāsattvau? bhagavān āha: ekas tayor  
ānanda avalokitêsvaro bodhisattvo mahāsattvaḥ, dvitīyo mahāsthāmaprāpto nāma |

བཙོན་ལྗན་འདས་བྱང་ལྷ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་དེ་གཉིས་ཀྱི་མིང་ཅི་ཞེས་བགྱི། བཙོན་ལྗན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་

<sup>89</sup> འཕགས་པ་དྲི་མ་མེད་པར་གྲགས་པས་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh. 176, D 176, fol. [199b3-199b4](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_199b3-199b4).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0176](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0176)

<sup>90</sup> བྱང་ལྷ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ། Derge Tengyur, Toh 3871, D 3871, fol. [15a1](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3871).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3871](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3871)

<sup>91</sup> འཕགས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་བརྒྱད་སྟོང་པ། Derge Kangyur, Toh 12, D 12, fol. [23a5](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0012).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0012](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0012)

སྣལ་བ། ཀུན་དགའ་བོ་དེ་གཉིས་ལ་གཅིག་གི་མིང་ནི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་  
ལྷག་ཅེས་བྱའོ། །གཅིག་གི་མིང་ནི་མཐུ་ཆེན་ཐོབ་ཅེས་བྱ་སྟེ།<sup>92</sup>

Lesson Twenty (p. 401) *Buddhacarita*

asau munis tatra vasaty arāḍo  
yo naiṣṭhike śreyasi labdhacakṣuḥ ||

གང་ཞིག་མཐར་ཐུག་ངས་པར་ལེགས་པ་ཐོབ་བའི་མིག་ །ཐུབ་པ་འདི་ནི་དེ་ཅུ་མཚན་མོ་མེན་པར་གནས།<sup>93</sup>

Lesson Twenty (p. 404) *Bodhicaryāvatāra*

taṃ cāvalokitaṃ nāthaṃ kṛpāvyākulacāriṇam |  
viraumy ārtaravaṃ bhītaḥ sa māṃ rakṣatu pāpinam ||

སྤྱགས་རྗེས་སྦྱོད་པ་མ་འཁྲུལ་བ། །སྤྱན་རས་གཟིགས་མགོན་དེ་ལ་ཡང་།  
ཉམ་ཐག་ང་རོས་འོ་དོད་འབོད། །ཐྲིག་ཅན་བདག་ལ་བསྐྱབ་ཏུ་གསོལ།<sup>94</sup>

Lesson Twenty (p. 405) *Mūlamadhyamakakārikā*

karmakleśakṣayān mokṣaḥ karmakleśā vikalpataḥ |

ལས་དང་ཉོན་མོངས་ཟད་པས་ཐར། །ལས་དང་ཉོན་མོངས་རྣམ་རྟོག་ལས།<sup>95</sup>

<sup>92</sup> འཕགས་པ་འོད་དཔག་མེད་ཀྱི་བཀོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh 49, D 49, fol. [261a4-261a5](#).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0049](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0049)

<sup>93</sup> མངས་རྒྱས་ཀྱི་སྦྱོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སྣན་ངག་ཆེན་པོ། Derge Tengyur, Toh 4156, D 4156, fol. [27b1](#).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4156](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4156)

<sup>94</sup> བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་ལ་འཁྲུག་བ། Derge Tengyur, Toh 3871, D 3871, fol. [6a1-6a2](#).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3871](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3871)

<sup>95</sup> དབྱུང་མ་རྩ་བའི་ཆོག་ལཱུར་བྱས་པ་ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བ། Derge Tengyur, Toh 3824, D 3824, fol. [11a1](#).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3824](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3824)

Lesson Twenty (p. 405) *Ratnagotravibhāga*

tad anena dharmadhātunayamukhena paramārthataḥ saṃsāra eva nirvāṇam ity uktam |

ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་ཚུལ་གྱི་སྒོ་འདིས་ནི་དོན་དམ་པར་འཁོར་བ་ཉིད་ལྷ་པོས་འདས་པར་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ།<sup>96</sup>

Lesson Twenty (p. 410) *Bodhicaryāvatāra*

hīnōtkrṣṭeṣu dharmeṣu samaṃ gauravam ācaret |

དམན་དང་མཚོག་གི་ཚོས་རྣམས་ལ།                      །མཚུངས་པར་གུས་བས་གུན་ཏུ་སྦྱད།<sup>97</sup>

Lesson Twenty (p. 414) *Lañkāvatāra Sūtra*

kiṃ bhagavaṃs tathāgato 'rhan samyaksambuddho nitya utāho 'nityaḥ ?

བཙེམ་ལྷན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཙེམ་པ་ཡང་དག་པར་རྗོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཏྟག་གམ། དེ་སྟེ་མི་ཏྟག་གམ་ཅི་  
ལགས།<sup>98</sup>

Lesson Twenty (p. 416) *Bodhicaryāvatāra*

yadi svabhāvo bālānāṃ parōpadravakāritā |  
teṣu kopo na yukto me yathāgnau dahanātmake ||

atha doṣo 'yam āgantuh sattvāḥ prakṛtipeśalāḥ |  
tathāpy ayuktas tatkopaḥ kaṭudhūme yathāmbare ||

mukhyaṃ daṇḍādikaṃ hitvā prerake yadi kupyate |

<sup>96</sup> ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རྒྱུད་སྐོར་འདི་བསྟན་བཙེམ་གྱི་རྣམ་པར་བཤད་པ། Derge Tengyur, Toh 4025, D 4025, fol. 93b1.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4025](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4025)

<sup>97</sup> བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོང་པ་ལ་འཇུག་པ། Derge Tengyur, Toh 3871, D 3871, fol. 13b5.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3871](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3871)

<sup>98</sup> འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh 107, D 107, fol. 141a5-141a6.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0107](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0107)

dveṣeṇa preritaḥ so 'pi dveṣe dveṣo 'stu me varam ||

གལ་ཏེ་གཞན་ལ་འཚོ་བྱེད་པ།	བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི།
དེ་ལ་སློབ་མི་རིགས་ཏེ།	སློག་པའི་རང་བཞིན་མི་བཏོན་འདྲ།
འོན་ཏེ་སྦྱོན་དེ་སློབ་ལ།	སེམས་ཅན་རང་བཞིན་དེས་པ་ནའང་།
འོ་ནའང་སློབ་མི་རིགས་ཏེ།	མཁའ་ལ་དུད་འཕུལ་དཀོན་པ་བཞིན།
དབྱུག་པ་ལ་སོགས་དངོས་བཏོལ་ཏེ།	གལ་ཏེ་འཕེན་པ་ལ་སློབ་ན།
དེ་ཡང་ཞེ་སྤང་གིས་སྤང་བས།	ཉེས་ན་ཞེ་སྤང་ལ་སློབ་རིགས། <sup>99</sup>

Lesson Twenty (p. 417) *Ratnâvalī*

hitâyâiva tvayā cittam unnāmyaṃ sarvadehinām |  
kāruṇyāt satataṃ rājaṃs tīvrapāpakṛtām api ||

tīvrapāpeṣu hiṃsreṣu kṛpā kāryā viśeṣataḥ |  
ta eva hi kṛpāpātraṃ hatâtmāno mahâtmanām ||

མི་བཟད་ཕྱིག་པ་བྱེད་པ་ཡི།	ལྷས་ཅན་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ལའང་།
རྒྱལ་པོ་ལྷོད་ཀྱིས་རྟག་བར་ཡང་།	སྤོང་རྗེས་པན་སེམས་ཁོ་ན་སྦྱེད།
མི་བཟད་ཕྱིག་ཅན་གསོད་བྱེད་ལ།	ལྷུད་པར་དུ་ཡང་སྤོང་རྗེ་བསྟེ།
བདག་ཉིད་ཉམས་པ་དེ་བདག་ཉིད།	བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་སྤོང་རྗེའི་གནས། <sup>100</sup>

Lesson Twenty (p. 414) *Saṅghabhedavastu*

tatas tayā lum̐binīvane vicarantyaṃ supuṣpito 'śokapādapo dṛṣṭaḥ | sâ tam avalokyâvasthitâ

<sup>99</sup> བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ། Derge Tengyur, Toh 3871, D 3871, fol. 16a3-16a5.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3871](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3871)

<sup>100</sup> རྒྱལ་པོ་ལ་གཏམ་བྱ་བ་རེན་པོ་ཆའི་ཕྱང་བ། Derge Tengyur, Toh 4158, D 4158, fol. 119a7-119b1.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4158](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4158)

prasavitukāmā | śakro devēndraḥ saṃlakṣayati: bodhisatvamātā hrīmatī na śaknoti mahā-  
janaparivṛtā prasavitum | upāyasamvidhānaṃ kartavyam iti | tena tumulaṃ vātavarṣaṃ  
nirmitam | tenāsau mahājanakāyaḥ samantād vidrutaḥ |

དེ་ནས་དེས་ལུམ་བུ་ནིའི་ཚལ་དུ་འཆག་པ་ན་ཤིང་ལྷ་པོ་འཚང་མེ་ཏོག་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཞིག་མཐོང་སྟེ། དེ་བཞུགས་པར་  
འདོད་ནས་དེ་ལ་བཟུང་སྟེ་འདུག་པ་དང་། ལྷ་རྣམས་ཀྱི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་བསམས་པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཡུམ་ནི།  
ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དང་ལྷན་པས་སྐྱེ་བའི་ཚོགས་ཆེན་པོས་བསྐྱར་ན་བཞུགས་མི་པོ་དེ་གྱིས་ཐབས་ཤིག་བཤམ་པར་བྱའོ་སྟེ་ལྷ་རྣམས་དེས་  
རྒྱང་དང་ཆར་དྲག་པོ་ཅིག་སྐྱེལ་ནས་དེས་སྐྱེ་བའི་ཚོགས་དེ་ཀུན་དུ་བློས་སོ།<sup>101</sup>

### Lesson Twenty-One (p. 421) *Udānavarga*

mārgeṣv aṣṭāṅgikaḥ śreṣṭhaś catvāry āryāṇi satyataḥ |  
śreṣṭho virāgo dharmāṇāṃ cakṣuṣmān dvipadeṣu ca ||

བདེན་པའི་ནང་ན་བདེན་བཞི་དང་། །ལམ་ནང་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་མཚོག།  
རྐང་གཉིས་ནང་ན་མིག་ཅན་དང་། །ཚོས་ཀྱི་ནང་ན་ཆགས་བྲལ་མཚོག།<sup>102</sup>

### Lesson Twenty-One (p. 422) *Bodhicaryāvatāra*

varam adyâiva me mrtyur na mithyājīvitam ciram |

བདག་ནི་དང་ཉིད་ཤི་ཡང་སྤོའི། །ལོག་འཚོས་ལུན་རིང་གསོན་མི་རུང་།<sup>103</sup>

### Lesson Twenty-One (p. 422) *Bodhicaryāvatāra*

anārambho varam nāma na tv ārabhya nivartanam |

<sup>101</sup> འདུལ་བ་གཞི། Derge Kangyur, Toh 1, D 1-3, fol. 280a4-280a5. <http://purl.bdrc.io/resource/WA0RK0001>

<sup>102</sup> ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཚོམས། Derge Kangyur, Toh 326, D 326, fol. 219b4. [http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0326](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0326)

<sup>103</sup> བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐྱོད་པ་ལ་འདུག་པ། Derge Tengyur, Toh 3871, D 3871, fol. 16b6.

མ་བརྩམས་པ་ནི་མཚོག་ཡིན་གྱི།

།བརྩམས་ནས་ཚོག་པར་མི་བྱའོ།<sup>104</sup>Lesson Twenty-One (p. 423) *Avadānaśataka*

asmin khalu dharmaparyāye bhāṣyamāṇe teṣāṃ brāhmaṇagr̥hapatīnāṃ kaiścid buddha-  
dharmasaṅgheṣu prasādaḥ pratilabdhaḥ |

ཚོས་གྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་བསྟན་པ་ན། བྱམ་ཟེ་དང་བྱིམ་བདག་དེ་དག་གི་ནང་ནས་ཁ་ཅིག་གིས་ནི་སངས་རྒྱས་དང་ཚོས་དང་  
དག་འདུན་རྣམས་ལ་དང་བ་རྟེན་དོ།<sup>105</sup>

Lesson Twenty-One (p. 424) *Abhidharmakośa Bhāṣya*

sati viṣaye vijñānaṃ pravartate, nāsati |

ཡུལ་ཡོད་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་གྱི་མེད་པར་ནི།<sup>106</sup>

Lesson Twenty-One (p. 424) *Avadānaśataka*

tasya devatārādhane 'pi sati na putro na duhitā |

དེས་སྣ་མཉེས་པར་བྱས་ཀྱང་བྱ་ཡང་མ་བྱུང་བྱ་མོ་ཡང་མ་བྱུང་ནས།<sup>107</sup>

Lesson Twenty-One (p. 425) *Jātakamālā (Āryaśūra)*

asya niḥsaṃśayam ime toyaśeṣasya saṃkṣayāt |

<sup>104</sup> བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྡོད་པ་ལ་འཇུག་པ། Derge Tengyur, Toh 3871, D 3871, fol. 22a3.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3871](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3871)

<sup>105</sup> གང་པོ་ལ་སོགས་པའི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་བརྒྱ་བ། Derge Kangyur, Toh 343, D 343, fol. 28a7-28b1.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0343](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0343)

<sup>106</sup> ཚོས་མངོན་པའི་མཚོན་གྱི་བཤད་པ། Derge Tengyur, Toh 4090, D 4090-1, fol. 239a7. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4090](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4090)

<sup>107</sup> གང་པོ་ལ་སོགས་པའི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་བརྒྱ་བ། Derge Kangyur, Toh 343, D 343, fol. 133a2.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0343](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0343)

sphuranto bhakṣayiṣyante śatrubhir mama paśyataḥ ||

མུ་ཡི་སྐྱག་མ་འདི་བསྐྱམས་ན།                      །གདོན་མི་ཟ་བར་གཡོ་བཞིན་ཡང་།།  
བདག་གིས་མངོན་སུམ་མཐོང་བཞིན་དུ།                      །དག་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཟོས་ཡང་དག།<sup>108</sup>

Lesson Twenty-One (p. 429) *Buddhacarita*

tataḥ sa paryaṅkam akampyam uttamaṃ  
babandha suptôragabhogapiṇḍitam |  
bhinadmi tāvad bhuvi nâitad āsanaṃ  
na yāmi yāvat kṛtakṛtyatām iti ||

དེ་ནས་གཉིད་ལོག་སྟོ་འབྱེད་གདངས་ཀས་བསྐྱུས་པ་ལ།                      །དེས་ནི་དོ་རྗེའི་སྐྱིལ་ཀྱང་གཡོ་མེད་མཚོག་བཅིངས་ཏེ།།  
རི་སྲིད་བྱ་བ་བྱས་པ་ཉིད་ནི་མ་ཐོབ་པར།                      །དེ་སྲིད་ས་ལས་གདན་དེ་འབྱེད་པར་མི་བགྱེད།།<sup>109</sup>

Lesson Twenty-One (p. 430) *Jātakamālā* (Haribhaṭṭa)

kāthinamanasām api mano nayanti mṛdutām mahâtmānaḥ ||

སྐ་བའི་ཡིད་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཡང་ནི་ཡིད།                      །བདག་ཉིད་ཆེ་རྣམས་འཇམ་པ་ཉིད་དུ་བྱེད།།<sup>110</sup>

Lesson Twenty-One (p. 434) *Nidānasamyukta*

jātyām asatyām jarāmarāṇaṃ na bhavati | jātinirodhāj jarāmarāṇanirodhaḥ |

འདི་སྐར་སྐྱེ་བ་མེད་ན་ཆ་ཤི་མི་འབྱུང་ཞིང་། སྐྱེ་བ་འགགས་པས་ཆ་ཤི་འགག་གོ།<sup>111</sup>

<sup>108</sup> སྐྱེས་བའི་རབས་ཀྱི་རྒྱུད། Derge Tengyur, Toh 4150, D 4150, fol. 56a2-56a3. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4150](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4150)

<sup>109</sup> སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྦྱོང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་སྐན་ངག་ཆེན་པོ། Derge Tengyur, Toh 4156, D 4156, fol. 47a2-47a3.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4156](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4156)

<sup>110</sup> སེང་གེ་ཞབས་འབྲིང་བའི་སྐྱེས་པ་རབས་ཀྱི་འབྲིང་བ་ཞེས་བྱ་བ། Derge Tengyur, Toh 4152, D 4152, fol. 46b2.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4152](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4152)

<sup>111</sup> འདུལ་བ་གཞི། Derge Kangyur, Toh 1, D 1-1, fol. 110a4. <http://purl.bdrc.io/resource/WA0RK0001>

Lesson Twenty-One (p. 434) *Jātakamālā* (Āryasūra)

atyayam apy avigaṇayya ditsanti satpuruṣāḥ |

སྐྱེས་བུ་དམ་པ་རྣམས་ནི་བདག་བསྐྱེད་པར་འགྱུར་བ་ལ་མི་འཛོམ་པར་སྐྱིན་པ་བྱེད་ན། བདེ་བར་འདུག་པས་ལྷ་སྲུ་ཞིག་སྐྱིན་པར་མི་བྱེད།<sup>112</sup>

Lesson Twenty-One (p. 434) *Jātakamālā* (Āryasūra)

na vibhavakṣayāpekṣayā samṛddhyāśayā vā pradānavaidhuryam upayānti satpuruṣāḥ |

སྐྱེས་བུ་དམ་པ་རྣམས་ནི་འབྱོར་པ་ཟད་དུ་དོགས་ནས། སྐྱིན་པ་བྱེད་པ་ལ་ལྷ་སྲུ་པར་མི་འགྱུར་རོ།<sup>113</sup>

Lesson Twenty-One (p. 434) *Śārngadharapaddhati*

gate 'pi vayasi grāhyā vidyā sarvātmanā budhaiḥ |  
yady api syān na phaladā sulabhā sânyajanmani ||

མཁས་པས་རིག་པ་རྣམ་ཀུན་དུ།	ལང་ཚོ་ཡོལ་ཀྱང་བསྐྱབ་བྱ་སྟེ།
གལ་ཏེ་འདིར་འབྲས་མ་སྟེན་ཡང་།	སྐྱེ་བ་གཞན་དུ་རྟེན་པར་སྟེ། <sup>114</sup>
མཁས་པས་རིག་པ་རྣམ་ཀུན་དུ།	ན་ཚོད་ཡོལ་ཡང་བསྐྱབ་པར་བྱ།
གལ་ཏེ་འདིར་འབྲས་མི་སྟེན་ཡང་།	སྐྱེ་བ་གཞན་དུ་རྟེན་པར་སྟེ། <sup>115</sup>

Lesson Twenty-One (p. 434) *Cāṇakyanīti*

pustakasthā ca yā vidyā parahaste ca yad dhanam |

<sup>112</sup> སྐྱེས་པའི་རབས་ཀྱི་རྒྱུ། Derge Tengyur, Toh 4150, D 4150, fol. 12a2-12a3. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4150](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4150)

<sup>113</sup> སྐྱེས་པའི་རབས་ཀྱི་རྒྱུ། Derge Tengyur, Toh 4150, D 4150, fol. 14a4. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4150](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4150)

<sup>114</sup> ཚོགས་སུ་བཅད་པ་བརྟུ་བ། Derge Tengyur, Toh 4332, D 4332, fol. 122a4. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4332](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4332)

<sup>115</sup> ལྷགས་ཀྱི་བསྐྱར་བཅོས་ཤེས་རབ་ཚོང་བ། Derge Tengyur, Toh 4329, D 4329, fol. 108b1.

kāryakāle samutpanne na sā vidyā na tad dhanam ||

སྒྲེགས་བམ་ལ་བཞག་རིག་པ་དང་།                      གཞན་ལ་ཚལ་བའི་ཚོར་དག་ནི།  
དགོས་པའི་དུས་ལ་བབ་པ་ན།                      དེ་ནི་ཚོར་མེན་རིག་པ་མེན།<sup>116</sup>

Lesson Twenty-Two (p. 446) *Bodhicaryāvatāra*

yadā mama pareṣāṃ ca bhayaṃ duḥkhaṃ ca na priyam |  
tadātmanaḥ ko viśeṣo yat taṃ rakṣāmi nêtaram ||

གང་ཚེ་བདག་དང་གཞན་གཉི་ག                      ལྷག་བཟུལ་མི་འདོད་མཚུངས་པ་ལ།  
བདག་དང་ལྷན་པར་ཅི་ཡོད་ན།                      གང་ལྱིར་གཞན་མེན་བདག་སྲུང་བྱེད།<sup>117</sup>

Lesson Twenty-Two (p. 446) *Bodhicaryāvatāra*

nirūpyaḥ sarvayatnena cittamattadvipas tathā |  
dharmacintāmahāstambhe yathā baddho na mucyate ||

སེམས་ཀྱི་སྒྲང་ཚེན་སྤྱོད་པ་ནི།                      ཚེས་ལ་སེམས་པའི་ཀ་ཚེན་ལ།  
ཇི་ལྟར་བཏགས་པ་མི་འཚོར་བར།                      དེ་ལྟར་འབད་པ་ཀུན་གྱིས་བཏགས།<sup>118</sup>

Lesson Twenty-Two (p. 447) *Vimalakīrtinirdeśa Sūtra*

asthānam etad yad ahaṃ bodhim abhisambhotsye |

<sup>116</sup> ལྷགས་ཀྱི་བཟུན་བཅོས་ཤེས་རབ་རྗེས་སུ། Derge Tengyur, Toh 4329, D 4329, fol. [109b3](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4329).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4329](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4329)

<sup>117</sup> བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ། Derge Tengyur, Toh 3871, D 3871, fol. [27a5-27a6](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3871).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3871](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3871)

<sup>118</sup> བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ། Derge Tengyur, Toh 3871, D 3871, fol. [11b6](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3871).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3871](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3871)

བདག་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་གྱུ་བ་དེ་ནི་གནས་མ་ཡིན་ནོ།<sup>119</sup>

Lesson Twenty-Two (p. 448) *Vimalakīrtinirdeśa Sūtra*

ubhe 'py ete śūnye, yad utātmā nirvāṇaṃ ca |

བདག་དང་ལྷ་པོ་ལས་འདས་པ་གཉི་གའང་སྣང་པའི་སྤྱིར་རོ།<sup>120</sup>

Lesson Twenty-Two (p. 449) *Gaṇḍavyūha Sūtra*

svacittam eva dṛḍhīkartavyaṃ vīryeṇa |

བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་རང་གི་སེམས་ཉིད་བརྟན་པར་བྱའོ།<sup>121</sup>

Lesson Twenty-Two (p. 452) *Pāramitāsamāsa*

citte viśuddhe ca tadāśrayāṇi vākkāyakarmāṇi śucībhavanti |

རྣམ་ཤེས་དག་པས་དེ་ལ་བརྟེན་པ་ཡི། །ལུས་དག་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་གཙང་།<sup>122</sup>

Lesson Twenty-Two (p. 452) *Jātakamālā (Āryaśūra)*

āpad api mahātmanām aiśvaryasampad vā sattveṣv anukampāṃ na śithilīkaroti |

བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་རྣམས་ནི་རྒྱད་པར་གྱུར་ཏམ། དབང་ཕྱག་ཕྱན་སྤུམ་ཚོགས་པར་གྱུར་ཀྱང་རུང་སྟེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་

<sup>119</sup> འཕགས་པ་དྲི་མ་མེད་པར་གྲགས་པས་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh. 176, D 176, fol. 213b3.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0176](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0176)

<sup>120</sup> འཕགས་པ་དྲི་མ་མེད་པར་གྲགས་པས་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh. 176, D 176, fol. 200b2.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0176](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0176)

<sup>121</sup> ལངས་རྒྱས་པལ་པོ་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh 44, D 44, fol. 348b4.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0044](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0044)

<sup>122</sup> པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་བསྟུས་པ་ཞེས་བྱ་བ། Derge Tengyur, Toh 3944, D 3944, fol. 223a6. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3944](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3944)

སྒྲིང་བཅེ་བ་སྒྲོད་པར་མི་འགྲུར།<sup>123</sup>

Lesson Twenty-Two (p. 453) *Bodhicaryâvatâra*

hastapādâdirahitâs tṛṣṇādveṣâdisatravaḥ |  
na sūrâ na ca te prājñāḥ katham dāsikṛto 'smi taiḥ ||  
maccittâvasthitâ eva ghnanti mām eva susthitâḥ |  
tatrâpy ahaṃ na kupyâmi dhig asthânasahiṣṇutām ||

ཞེ་སྒྲང་སྒྲེད་སོགས་དག་རྒྱམས་ནི།	ཀླང་ལག་ལ་སོགས་ཡོད་མེན་ལ།
དཔའ་མཛངས་མེན་ཡང་ཇི་ཞིག་ལྟར།	དེ་དག་གིས་བདག་བླན་བཞིན་བྱས།
བདག་གི་སེམས་ལ་གནས་བཞིན་དུ།	དགའ་མགུར་བདག་ལ་གཞོད་བྱེད་པ།
དེ་ལའང་མི་ལྷོ་བཟོད་པ་ནི།	གནས་མེན་བཟོད་པ་སྤྲད་པའི་གནས། <sup>124</sup>

Lesson Twenty-Two (p. 455) *Buddhacarita*

tasmin vimokṣâya kṛtapratijñe  
râjarṣivaṃśaprabhave maharṣau |  
tatrôpaviṣṭe prajahaṛṣa lokas  
tatrâsa saddharmaripus tu mârâḥ || 13.1 ||

yaṃ kâmadevaṃ pravadanti loke  
citrâyudham puṣpaśaram tathâiva |  
kâmapracârâdhipatiṃ tam eva  
mokṣadviṣaṃ mârâṃ udâharanti || 13.2 ||

tasyâtmajā vibhramahaṛṣadarpâs  
tisro 'ratiprîtitṛṣâs ca kanyâḥ |  
papracchur enaṃ manaso vikâraṃ

<sup>123</sup> སྒྲིང་བའི་རབས་ཀྱི་རྒྱུ། Derge Tengyur, Toh 4150, D 4150, fol. 43a7-43b1. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4150](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4150)

<sup>124</sup> བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲོད་པ་ལ་འཇུག་པ། Derge Tengyur, Toh 3871, D 3871, fol. 9a4-9a5.

sa tāmś ca tās cāiva vaco babhāṣe || 13.3 ||

དེར་ནི་རྣམ་པར་ཐར་སྤྱིར་དམ་བཅའ་མཛད་པ་ན།	། རྒྱལ་པོའི་རིགས་ལས་རབ་འཕུངས་དྲང་སྟོང་ཆེན་པོ་ནི།།
དེར་ནི་ཉེ་བར་ལྷགས་ཆོ་འཇིག་རྟེན་རབ་དགའ་ཞིང་།	། དེར་ནི་བདུད་ཀྱང་དམ་པའི་ཚོས་ཀྱི་དགའ་ལྷུང་རྟོ།།
གང་ལ་འདོད་པའི་སྣར་ནི་འཇིག་རྟེན་ན་སྣ་བ།	། སྣ་ཚོགས་མཚོན་ཆ་མེ་རྟོག་མདའ་ཅན་དེ་བཞིན་དུ།།
འདོད་པ་རབ་ཏུ་སྦྱོད་པའི་བདག་པོ་དེ་ཉིད་ལ།	། ཐར་བའི་དགའ་པོ་བདུད་དུ་དཔེ་རྗོད་བྱེད་པའོ།།
དེ་ཡི་བྱ་ནི་རོལ་པ་དགའ་བ་རྒྱགས་པ་དང་།	། བྱ་མོ་དགའ་མ་དགེས་མ་སྲིད་མ་གསུམ་རྣམས་ཀྱིས།།
དེ་ལ་སེམས་ཀྱི་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་དྲིས་པ་སྟེ།	། དེས་ནི་དེ་རྣམས་ལ་ཚོག་མངོན་པར་སྣང་།། <sup>125</sup>

Lesson Twenty-Two (p. 457) *Buddhacarita*

asau munir niścayavarma bibhrat  
sattvâyudhaṃ buddhiśaraṃ vikṛṣya |  
jigīṣur āste viṣayān madiyān  
tasmād ayaṃ me manaso viṣādaḥ || 13.4 ||

yadi hy asau mām abhibhūya yāti  
lokāya cākhyāty apavargamārgam |  
śūnyas tato 'yaṃ viṣayo mamādya  
vṛttāc cyutasyêva videhabhartuḥ || 13.5 ||

tad yāvad evâiṣa na labdhacakṣur  
madgocare tiṣṭhati yāvad eva |  
yāsyāmi tāvad vratam asya bhettuṃ  
setuṃ nadivega ivâtivṛddhaḥ || 13.6 ||

tato dhanuḥ puṣpamayam grhītvā  
śarān jaganmohakarāṃś ca pañca |  
so 'śvatthamūlaṃ sasuto 'bhyagacchad

<sup>125</sup> སངས་རྒྱལ་ཀྱི་སྦྱོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སྣར་དག་ཆེན་པོ། Derge Tengyur, Toh 4156, D 4156, fol. 47a4-47a6.

## asvāsthyakārī manasaḥ prajānām || 13.7 ||

ཐུབ་པ་འདིས་ནི་ངེས་པའི་གོ་ཆ་རྣམས་བཟུང་ཞིང་།	།སེམས་པའི་མཚོན་ཆ་སློ་ཡི་མདའ་ནི་བསྟོགས་བྱས་ནས།།
བདག་ཅག་ཡུལ་རྣམས་ལ་ནི་རྒྱལ་འདོད་བཟང་པ་སྟེ།	།གང་ཕྱིར་འདིས་ནི་བདག་གི་ཡིད་ནི་རྣམ་པར་འགྱུར།།
གལ་ཏེ་འདིས་བདག་ཟེལ་གྱིས་མནན་ནས་འགོ་བ་སྟེ།	།འཇིགས་པ་ལ་ཡང་ཐར་བའི་ལམ་དག་འཆད་བྱེད་ཅིང་།།
ལུས་འཕགས་ཇོ་བོ་སྟོད་ལས་སྣང་བའི་བཞིན་དུ་ནི།	།དེ་ཕྱིར་འདི་ཡིས་བདག་གི་ཡུལ་ནི་དེ་རིང་སྟོངས།།
དེ་ཕྱིར་རི་སྟོད་འདིས་ནི་སྤྱན་མེག་མ་ཐོབ་ཅིང་།	།རི་སྟོད་བདག་གི་སྟོད་ཡུལ་དག་ན་གནས་པ་ཉིད།།
རྒྱ་བོ་ཤིན་དུ་འཕེལ་བའི་ཤུགས་ཀྱིས་ཟམ་པ་བཞིན།	།དེ་སྟོད་འདི་ཡི་བརྟུལ་ཞུགས་འཇོམས་སུ་འགོ་བའོ།།
དེ་ནས་མེ་ཏྲོག་ལས་བྱས་གཞུ་ནི་བཟུང་ནས་དང་།	།ཀྱུན་དུ་མོངས་པར་བྱེད་པའི་མདའ་ལྔ་རྣམས་བཟུང་ནས།།
སྐྱེ་དགུ་རྣམས་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་རང་གནས་མི་བྱེད་པ།	།དེ་ནི་བྱར་བཅས་ཨ་ཤུད་ཐ་ཡི་རྩ་བར་སོང་།། <sup>126</sup>

Lesson Twenty-Three (p. 463) *Bodhisattvāvadānakalpalatā*

apatyam iva rāṣṭraṃ yaḥ sadā paśyati bhūpatiḥ |  
viṣaye jīvyate tasya janakasyēva veśmani ||

ས་བདག་གང་གི་ཡུལ་འཁོར་ལ།	།སྲ་བཞིན་ཏྲོག་དུ་ཉླ་བྱེད་པ།།
དེ་ཡི་ཡུལ་དུ་པ་ཡིས་ནི།	།བྱིས་དུ་བཞིན་དུ་འཚོ་བར་བྱ།། <sup>127</sup>

Lesson Twenty-Three (p. 464) *Vimalakīrtinirdeśa Sūtra*

evaṃ mayā śrutam ekasmin samaye bhagavān vaiśālyāṃ viharati sma ...

འདི་སྐད་བདག་གིས་ཐོས་པ་དུས་གཅིག་ན། བཙུན་ལྷན་འདས་ཡངས་པའི་གོང་ཁྱེར་ན་ཨ་ཤ་སྲུང་བའི་ཚལ་ན། དགོ་སྟོང་

<sup>126</sup> སངས་རྒྱལ་གྱི་སྟོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སྤྱན་དག་ཚེན་པོ། Derge Tengyur, Toh 4156, D 4156, fol. 47a6-47b2.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4156](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4156)

<sup>127</sup> བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་དབུག་བསམ་གྱི་འབྲི་ཤིང་། Derge Tengyur, Toh 4155, D 4155-2, fol. 90b2.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4155](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4155)

བརྒྱུད་སྐོང་གི་དགོ་སྐོང་གི་དགོ་འདུན་ཆེན་པོ་དང་ཐབས་གཅིག་ཏུ་བཞུགས་ཏེ།<sup>128</sup>

Lesson Twenty-Three (p. 464) *Vajracchedikā Prajñāpāramitā Sūtra*

katham bhagavan bodhisattvayānasamprasthitena sthātavyam, katham pratipattavyam, katham cittam pragrahītavyam?

བཙེམ་ལྷན་འདས་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པས་ཇི་ལྟར་གནས་པར་བསྟེ། ཇི་ལྟར་བསྐྱབ་པར་བསྟེ། ཇི་ལྟར་སེམས་རབ་ཏུ་གཟུང་བར་བསྟེ།<sup>129</sup>

Lesson Twenty-Three (p. 464) *Jātakamālā (Āryasūra)*

bhūtikāmena dharmānuvartinā bhavitavyam |

ལོངས་སྤོད་ཆེ་བར་འདོད་པས་ཚོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བར་བྱའོ།<sup>130</sup>

Lesson Twenty-Three (p. 467) *Mūlamadhyamakakārikā*

yaḥ pratīyasamutpādaḥ śūnyatāṃ tāṃ pracakṣmahe |  
sā prajñaptir upādāya pratipat sâiva madhyamā ||

རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་གང་།      །དེ་ནི་སྐོང་པ་ཉིད་ཏུ་བཤད།།  
དེ་ནི་བརྟེན་ནས་གངགས་པ་སྟེ།      །དེ་ཉིད་དབྱུ་མའི་ལམ་ཡིན་ལོ།<sup>131</sup>

Lesson Twenty-Three (p. 470) *Buddhacarita*

<sup>128</sup> འཕགས་པ་ཇི་མ་མེད་པར་གྲགས་པས་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh. 176, D 176, fol. [175a2-175a3](#).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0176](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0176)

<sup>129</sup> འཕགས་པ་ཐེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་རྗེས་སུ་གཅོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh 16, D 16, fol. [121b1](#).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0016](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0016)

<sup>130</sup> སྐྱེས་པའི་རབས་ཀྱི་རྒྱུ། Derge Tengyur, Toh 4150, D 4150, fol. [43a4-43a5](#). [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4150](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4150)

<sup>131</sup> དབྱུ་མ་རྩ་བའི་ཚོག་ལེའུར་བྱས་པ་ཐེས་རབ་ཅེས་བྱ་བ། Derge Tengyur, Toh 3824, D 3824, fol. [15a6](#).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3824](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3824)

samtoṣaṃ param āsthāya yena tena yatas tataḥ |  
viviktaṃ sevate vāsaṃ nirdvandvaḥ śāstravit kṛtī ||

བྱེད་ལྡན་ཚོད་མེད་བསྟན་བཅོས་རིག་                      |མཚོག་ཏུ་ཚོམ་པ་ལ་གནས་ནས།  
གང་དང་དེ་ཡིས་གང་དང་དེར།                                      |རྣམ་དབེན་གནས་ནི་བསྟེན་པའོ།<sup>132</sup>

Lesson Twenty-Three (p. 472) *Ratnâvalī*

samāsān nâstitādṛṣṭiḥ phalaṃ nâstīti karmaṇām |  
apuṇyâpāyikī câiṣā mithyâdṛṣṭir iti smṛtā ||

མདོར་ན་མེད་པར་སྟབ་ཉིད།                                      |ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་མེད་ཅེས་པ།  
བསོད་ནམས་མ་ཡིན་ངན་སོང་བ།                                      |དེ་ནི་ལོག་པར་སྟེན་བཤད།<sup>133</sup>

Lesson Twenty-Three (p. 473) *Abhidharmakośa Bhāṣya*

hīnaḥ prārthayate svasaṃtatigataṃ yais tair upāyaiḥ sukhaṃ  
madhyo duḥkhanivṛttim eva na sukhaṃ duḥkhâspadaṃ tad yataḥ |  
śreṣṭhaḥ prārthayate svasaṃtatigatair duḥkhaiḥ pareṣāṃ sukhaṃ  
duḥkhâtyantanivṛttim eva ca yatas tadduḥkhaduḥkhy eva saḥ ||

དམན་པ་དེ་དང་དེའི་ཐབས་ཀྱིས་རང་གི་རྒྱུད་དུ་གཏོགས་པའི་བདེ་བ་དོན་དུ་གཉེར།  
འབྲིང་པོ་སྟུག་བསྐྱེད་ལྡན་པ་ལོ་ནའོ། |བདེ་མེན་གང་ཕྱིར་དེ་ནི་སྟུག་བསྐྱེད་གནས་ཡིན་ཕྱིར།  
དམ་པ་རང་གི་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པའི་སྟུག་བསྐྱེད་རྣམས་ཀྱིས་གཞན་དག་ལ་ནི་བདེ་བ་དང་།  
སྟུག་བསྐྱེད་གཏན་ལྡན་ལོ་ན་དོན་གཉེར་གང་ཕྱིར་དེ་ཡི་སྟུག་བསྐྱེད་ཀྱིས་དེ་སྟུག་བསྐྱེད་ཕྱིར།<sup>134</sup>

<sup>132</sup> སངས་རྒྱལ་གྱི་རྒྱུད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སྟན་ངག་ཚེན་སོ། Derge Tengyur, Toh 4156, D 4156, fol. 44b1.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4156](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4156)

<sup>133</sup> རྒྱལ་པོ་ལ་གཏམ་བྱ་བ་རེན་པོ་ཚེའི་ཐེང་བ། Derge Tengyur, Toh 4158, D 4158, fol. 108b2-108b3.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4158](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4158)

<sup>134</sup> ཚོས་མངོན་པའི་མཚོད་ཀྱི་བཤད་པ། Derge Tengyur, Toh 4090, D 4090-1, fol. 159a2-159a4.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4090](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4090)



jātasya rājarṣikule viśāle  
bhaikṣākam aślāghyam idaṃ prapattum || 13.10 ||

དེ་ནས་སྲིད་པ་འཁོར་བའི་ཕ་རོལ་ཀླུ་འདྲོད་བའི། །ཐུབ་པ་རབ་ཏུ་ཞི་བར་གདན་ལ་བཞུགས་པ་ལ།  
ལག་པ་གཡས་པ་མཚོན་ཆའི་ཚེ་མོར་བདུངས་ནས་ནི། །མདའ་ཡིས་རོལ་ཞིང་བདུད་ཀྱིས་འདི་ནི་སྣུས་པའོ།  
ཀྱེ་ཏྟོ་རྒྱལ་རིགས་འཆི་བས་འཇིགས་པ་ལོངས་མཛོད་ཅིག །ཐར་པའི་ཚོས་ནི་སྤོངས་ལ་འཇིག་རྟེན་མཛོད།  
མདའ་དང་མཚོད་སྤྱིན་རྣམས་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་པམ་བྱས་ནས། །འཇིག་རྟེན་དག་ནས་དབང་པོའི་གོ་འཕང་  
འཕྲོག་པར་མཛོད།

གང་ཞིག་མི་དབང་སྲ་མ་རྣམས་ཀྱིས་འདྲིམས་པ་སྟེ། །ངེས་པར་འབྱུང་ལ་འདི་ནི་གྲགས་པའི་ལམ་ཡིན་ཞིང་།  
རྒྱལ་པོའི་དྲང་སྲོང་རྣམས་ཀྱང་རིགས་སུ་སྦྱོར་བ་ཡིས། །སྤོང་མོ་རབ་ཐོབ་ལ་ནི་འདི་ནི་བསྐྱེད་མ་ཡིན།<sup>137</sup>

Lesson Twenty-Three (p. 481) *Buddhacarita*

ity evam ukto 'pi yadā nirāsthō  
nāivāsanam śākyamunir bibheda |  
śaram tato 'smai visasarja mārāḥ  
kanyās ca kṛtvā purataḥ sutāmś ca || 13.14 ||

tasmimś tu bāṇe 'pi sa vipramukte  
cakāra nāsthāṃ na dhṛteś cacāla |  
dṛṣṭvā tathāinaṃ viśasāda mārāś  
cintāparitāś ca śanair jagāda || 13.15 ||

śailēndraputrīm prati yena viddho  
devo 'pi śambhuś calito babhūva |  
na cintayaty eṣa tam eva bāṇam  
kiṃ syād acitto na śaraḥ sa eṣaḥ || 13.16 ||

<sup>137</sup> སངས་རྒྱལ་ཀྱི་སྤོང་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སྣན་དག་ཚེན་པོ། Derge Tengyur, Toh 4156, D 4156, fol. 47b2-47b4.

གང་ཚེ་དེ་སྐད་བཟོད་ཀྱང་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བའི།	།ཤྲུ་ལྷུ་བྱུ་པས་གདན་ནི་བཤེག་པ་མ་ཡིན་ཉིད།།
དེ་ནས་འདི་ལ་བདུད་ཀྱིས་མདའ་ནི་འཕངས་པ་སྟེ།	།བྱ་མོ་རྣམས་དང་བྱ་རྣམས་བདུན་ནས་བྱས་ནས་སོ།།
དེར་ནི་དེ་ཡིས་མདའ་ནི་རབ་ཏུ་འཕངས་ན་ཡང་།	།ཆགས་པར་བྱས་པ་མེད་ཅིང་བརྟན་ལས་གཡོས་པ་མེད།།
དེ་ལྟར་དེ་མཐོང་གྱུར་ནས་བདུད་ནི་ཡི་སྲུག་ཅིང་།	།བསམ་མཐོ་ཡོངས་སུ་ལྡན་པ་དལ་བྱས་སྐྱེས་པར་འགྱུར།།
རི་དབང་བྱ་མོ་ལ་དམིགས་གང་གིས་སྲུག་པ་ཡི།	།བདེ་འབྱུང་ལྟ་ཡང་ཡོངས་སུ་གཡོས་པར་གྱུར་པ་སྟེ།།
འདིས་ནི་མདའ་དེ་ཉིད་ལ་སེམས་བར་མི་བྱེད་པ།	།སེམས་མེད་ཡིན་ནམ་མདའ་འདི་དེ་མ་ཡིན་ནམ་ཅི། <sup>138</sup>

Lesson Twenty-Four (p. 485) *Bodhicaryâvatâra*

mā kaścīd duḥkhitaḥ sattvo mā pāpī mā ca rogitaḥ |  
mā hīnaḥ paribhūto vā mā bhūt kaścic ca durmanāḥ ||

སེམས་ཅན་འགའ་ཡང་སྲུག་མ་གྱུར།	།སྲིག་པར་མ་གྱུར་ན་མ་གྱུར།།
འཇིགས་དང་བརྟན་པ་མི་འགྱུར་ཞིང་།	།འགའ་ཡང་ཡིད་མི་བདེ་མ་གྱུར།། <sup>139</sup>

Lesson Twenty-Four (p. 487) *Bhāvanākrama*

cittamātram evâitat sarvam, na punar bāhyo 'rtho vidyate |

འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི་སེམས་ཅན་སྟེ་བྱི་ལོ་གྱི་དོན་མེད་དོ།<sup>140</sup>

Lesson Twenty-Four (p. 490) *Jātakamālā (Āryasūra)*

mṛto mariṣyann api vā manuṣyaś  
cyutaś ca dharmād iti roditavyam |

<sup>138</sup> སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྦྱོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སྟན་ངག་ཆེན་པོ། Derge Tengyur, Toh 4156, D 4156, fol. 47b7-48a2.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4156](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4156)

<sup>139</sup> བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ། Peking Tengyur, Toh 3871, Q5272, fol. 44a7-44a8.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW1KG13126\\_5272](http://purl.bdrc.io/resource/MW1KG13126_5272)

<sup>140</sup> ལྗོན་པའི་རིམ་པ། Derge Tengyur, Toh 3915, D 3915, fol. 33a6. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3915](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3915)

kayā nu buddhyā vanavāsakāmam  
mām eva jīvantam amī rudanti ||

མི་དག་གི་འམ་གྱི་བར་གྱུར་བ་ལ།                      །ཚོས་ལས་ཉམས་ན་དུ་བར་འགྱུར་བ་བཞིན།།  
ནགས་ཚལ་གནས་འདོད་ང་ནི་གསོན་བཞིན་དུ། །ཅི་ཞིག་སེམས་གིང་འདི་དག་ཏུ་བར་གྱུར།།<sup>141</sup>

Lesson Twenty-Four (p. 495) *Bodhicaryāvatāra*

mṛtaṃ duṇḍubham āsādyā kāko 'pi garuḍāyate |

གི་བའི་རླུལ་དང་ཕྱད་གྱུར་ན།                      །ཁ་ཡང་མཐའ་མིང་ལྷ་བུར་སློང།།<sup>142</sup>

Lesson Twenty-Four (p. 501) *Samyuktāgama*

... adhigato me paurāṇo mārgaḥ paurāṇam vartma paurāṇī puṭā pūrvakair ṛṣibhir  
yātānuyātā | tadyathā puruṣo 'raṇye pravāṇe 'nvāhiṇḍann adhigacchet paurāṇam mārgam  
paurāṇam vartma paurāṇīm puṭām pūrvakair manuṣyair yātānuyātā | sa tam anugacchet |  
sa tam anugacchan sa tatra paśyet paurāṇam nagaram paurāṇīm rājadhānīm  
ārāmasampannām vanasampannām puṣkariṇīsampannām śubhām dāvavatīm ramaṇīyām |  
tasyāivam syāt: yan nv ahaṃ gatvā rājña ārocayeyam | atha sa puruṣo rājña evam ārocayet:  
yat khalu deva jānīyāḥ, ihāham adrākṣam araṇye pravāṇe 'nvāhiṇḍan paurāṇam mārgam  
paurāṇam vartma paurāṇīm puṭām pūrvakair manuṣyair yātānuyātām | so 'haṃ tam  
anugataṅ | so 'haṃ tam anugacchann adrākṣam paurāṇam nagaram paurāṇīm  
rājadhānīm vanasampannām puṣkariṇīsampannām śubhām dāvavatīm ramaṇīyām | tām  
devo nagarīm māpayatu | atha sa rājā tām nagarīm māpayet | sā syād apareṇa samayena  
rājadhānī ṛddhā ca sphītā ca kṣemā ca subhikṣā cākīrṇabahunamanuṣyā ca |

evam eva bhikṣava adhigato me paurāṇo mārgaḥ paurāṇam vartma paurāṇī puṭā pūrvakair  
ṛṣibhir yātānuyātā | katamaś ca sa paurāṇo mārgaḥ paurāṇam vartma paurāṇī puṭā

<sup>141</sup> རླུལ་བའི་རབས་ཀྱི་རླུ། Derge Tengyur, Toh 4150, D 4150, fol. 69a2-69a3. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4150](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4150)

<sup>142</sup> བྱང་ལྷ་སེམས་དཔའི་སློང་བ་ལ་འཇུག་པ། Derge Tengyur, Toh 3871, D 3871, fol. 22a5-22a6.

pūrvakair ṛṣibhir yātānuyātā? yad utāryāṣṭāṅgo mārgaḥ, tadyathā samyagdrṣṭiḥ samyak-  
 saṃkalpaḥ samyagvāk samyakkarmāntaḥ samyagājīvaḥ samyagvyāyāmaḥ samyaksmṛtiḥ  
 samyaksamādhir evāṣṭamaḥ | asau bhikṣavaḥ paurāṇo mārgaḥ paurāṇaṃ vartma paurāṇī  
 puṭā pūrvakair ṛṣibhir yātānuyātā | so 'haṃ tam anugataṃ | so 'haṃ tam anugacchañ  
 jarāmarāṇam adrākṣam, jarāmarāṇasamudayaṃ jarāmarāṇanirodhaṃ jarāmarāṇaniro-  
 dhagāminīṃ pratipadam adrākṣam | ... | so 'ham imān dharmān svayam abhijñāyā  
 sākṣikṛtvā bhikṣūṇāṃ ārocayāmi, bhikṣuṇīnāṃ upāsakānāṃ upāsikānāṃ nānātīrthya-  
 śramaṇabrāhmaṇacarakaparivrājakānāṃ ārocayāmi |

དགེ་སློང་དག་ང་འདི་སྐྱམ་དུ་སེམས་ཏེ། དམ་སྲོན་གྱི་ལམ་དང་། སྲོན་གྱི་བགོད་པ་དང་། སྲོན་གྱི་ལམ་སྲོལ་སྲོན་གྱི་དང་སྲོང་  
 རྣམས་གཤེགས་ཤིང་རྗེས་སུ་འདོང་བ་རྟེན་དོ་སྐྱམ་མོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་དབེར་ན་མི་ཞིག་དགོན་པ་ནགས་མཚོག་ཏུ་འབྱམ་ཞིང་  
 འགོ་བ་ན་སྲོན་གྱི་ལམ་དང་། སྲོན་གྱི་བགོད་པ་དང་། སྲོན་གྱི་ལམ་སྲོལ་སྲོན་གྱི་མི་རྣམས་དོང་ཞིང་རྗེས་སུ་འདོང་བ་ཞིག་རྟེན་  
 བས་དེ་དེའི་རྗེས་སུ་སོང་བ་དང་། སྲོན་གྱི་གོང་ཁྱེར་དང་། སྲོན་གྱི་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་ཀུན་དགའ་ར་བ་ལུན་སུམ་ཚོགས་པ། ཚལ་  
 ལུན་སུམ་ཚོགས་པ། རྗེས་སུ་ལུན་སུམ་ཚོགས་པ། བཟང་བ་ནགས་དང་ལུན་པ། དགའ་བར་འགྱུར་བ་ཞིག་མཐོང་ཞིང་མཐོང་  
 བས་ཀྱང་དེ་འདི་སྐྱམ་དུ་སེམས་ཏེ། བདག་རྒྱལ་པོའི་གན་དུ་སོང་སྟེ་བརྗོད་པར་བྱའོ་སྐྱམ་ནས། དེ་རྒྱལ་པོའི་གན་དུ་སོང་སྟེ་ལྷ་  
 མཁྱེན་པར་མཛོད་ཅིག །འདི་ན་བདག་དགོན་པ་ནགས་མཚོག་ཅིག་ཏུ་འབྱམ་ཞིང་མཚེ་བ་ན་སྲོན་གྱི་ལུལ་དང་། སྲོན་གྱི་  
 བགོད་པ་དང་། སྲོན་གྱི་ལུལ་སྲོལ། སྲོན་གྱི་མི་རྣམས་མཚེས་ཤིང་རྗེས་སུ་མཚེ་བ་ཞིག་རྟེན་ནས་བདག་དེའི་རྗེས་སུ་མཚེས་པ་  
 དང་། སྲོན་གྱི་གོང་ཁྱེར་དང་། སྲོན་གྱི་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་ཀུན་དགའ་ར་བ་ལུན་སུམ་ཚོགས་པ། ཚལ་ལུན་སུམ་ཚོགས་པ། རྗེས་སུ་  
 ལུན་སུམ་ཚོགས་པ། བཟང་བ་ནགས་དང་ལུན་པ། དགའ་བར་འགྱུར་བ་ཞིག་མཐོང་སྟེ་ལྷས་དེ་གོང་ཁྱེར་བགྱིད་དུ་གསོལ་ལ།  
 དེ་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་བགྱིད་དུ་སྐྱེལ་ཅིག་དང་། དུས་གཞན་ན་དེ་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་འབྱོར་པ། རྒྱས་པ། བདེ་བ། ལོ་ལེགས་པ། རྒྱུ་  
 བོ་དང་མི་མང་བོས་བལྟམ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཟེར་བ་དེ་བཞིན་དུ་དགེ་སློང་དག་ངས་ཀྱང་སྲོན་གྱི་ལམ་དང་། སྲོན་གྱི་བགོད་  
 པ་དང་། སྲོན་གྱི་ལམ་སྲོལ་སྲོན་གྱི་དང་སྲོང་རྣམས་གཤེགས་ཤིང་རྗེས་སུ་འདོང་བ་རྟེན་དོ། །དགེ་སློང་དག་སྲོན་གྱི་ལམ་དང་།  
 སྲོན་གྱི་བགོད་པ་དང་། སྲོན་གྱི་ལམ་སྲོལ་སྲོན་དང་སྲོང་རྣམས་གཤེགས་ཤིང་རྗེས་སུ་འདོང་བ་དེ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ།  
 འཕགས་པའི་ལམ་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་འདི་ལྟ་སྟེ། ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་དང་། ཡང་དག་པའི་རྟོག་པ་དང་། ཡང་དག་པའི་དག་  
 དང་། ཡང་དག་པའི་ལས་གྱི་མཐའ་དང་། ཡང་དག་པའི་འཚོ་བ་དང་། ཡང་དག་པའི་ཚོལ་བ་དང་། ཡང་དག་པའི་དུན་པ་  
 དང་། ཡང་དག་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་ཏེ། དགེ་སློང་དག་འདི་ནི་སྲོན་གྱི་ལམ་དང་། སྲོན་གྱི་བགོད་པ་དང་། སྲོན་གྱི་ལམ་སྲོལ་  
 སྲོན་གྱི་དང་སྲོང་རྣམས་གཤེགས་ཤིང་རྗེས་སུ་འདོང་བ་ཡིན་ལོ། །ངས་དེར་སོན་ཅིང་དེར་སོན་པ་ན་ཀ་ཤི་མཐོང་། ཀ་ཤི་ཀུན་  
 འབྱུང་བ་དང་། ཀ་ཤི་འགོག་པ་དང་། ཀ་ཤི་འགོག་པར་འགོ་བའི་ལམ་མཐོང་སྟེ། རྒྱུ་བ་དང་། སྲིད་པ་དང་། ལེན་པ་དང་། སྲིད་

བ་དང་། ཚློ་བ་དང་། རེག་བ་དང་། རླེ་མཚེད་རྒྱག་དང་། མིང་དང་གཟུགས་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་བ་དང་། འདུ་བྱེད་རྣམས་  
མཐོང་ཞིང་འདུ་བྱེད་རྣམས་ཀྱང་འབྱུང་བ་དང་། འདུ་བྱེད་རྣམས་འགོག་བ་དང་། འདུ་བྱེད་རྣམས་འགོག་པར་འགོ་བའི་ལམ་  
མཐོང་སྟེ། དས་རང་གི་མངོན་པར་ཤེས་པས་མངོན་པར་རྗེས་པར་བྱང་ཚུབ་ནས་དགོ་སྤོང་རྣམས་དང་། དགོ་སྤོང་མ་རྣམས་  
དང་། དགོ་བསྟེན་རྣམས་དང་། དགོ་བསྟེན་མ་རྣམས་དང་། གཞན་སྤྱེད་ཅན་དང་། དགོ་སྤོང་དང་། བྲམ་ཟེ་དང་སྤོང་བ་  
ཅན་དང་། ཀུན་ཏུ་རྒྱ་ཚོགས་དག་ལ་བརྗོད་དོ།<sup>143</sup>

Lesson Twenty-Four (p. 504) *Vajracchedikā Prajñāpāramitā Sūtra*

... bhāṣiṣye 'haṃ te yathā bodhisattvayānasamprasthitena sthātavyaṃ yathā prati-  
pattavyaṃ yathā cittaṃ pragrahītavyaṃ | evaṃ bhagavan ity āyuṣmān subhūtir bhagavataḥ  
pratyāśrauṣīt ||

bhagavān asyāitad avocat: iha subhūte bodhisattvayānasamprasthitenāivam cittaṃ utpā-  
dayitavyam: yāvantaḥ sattvāḥ sattvadhātau ... aṇḍajā vā jarāyujā vā saṃsvedajā vāupa-  
pādukā vā rūpiṇo vārūpiṇo vā saṃjñino vāsaṃjñino vā ... te mayā sarve 'nupadhiṣeṣe  
nirvāṇadhātau parinirvāpayitavyāḥ | evaṃ aparimāṇān api sattvān parinirvāpya na kaścit  
sattvaḥ parinirvāpito bhavati | tat kasya hetoḥ? sacet subhūte bodhisattvasya sattvasaṃjñā  
pravarteta, na sa bodhisattva iti vaktavyaḥ | tat kasya hetoḥ? na sa subhūte bodhisattvo  
vaktavyo yasya sattvasaṃjñā pravarteta, jīvasaṃjñā vā pudgalasaṃjñā vā pravarteta ||

བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་ཐེག་བ་ལ་ཡང་དག་པར་ལྷགས་པས་ཇི་ལྟར་གནས་པར་བྱ་བ་དང་། ཇི་ལྟར་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་དང་། ཇི་  
ལྟར་སེམས་རབ་ཏུ་གཟུང་བར་བྱ་བ་དང་། འབྱོར་ལ་བཤད་དོ། །བཅོམ་ལྷན་འདས་དེ་དེ་བཞིན་ལོ་ཞེས་གསོལ་ནས་ཚོ་དང་ལྷན་  
བ་རབ་འབྱོར་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་ལྟར་ཉན་བ་དང་། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་དོ། །རབ་འབྱོར་འདི་  
ལ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་ཐེག་བ་ལ་ཡང་དག་པར་ལྷགས་པས་འདི་ལྟར་དུ་བདག་གིས་ཅི་ཅམ་སེམས་ཅན་དུ་བསྐྱབ་པར་  
བསྐྱབ་བ་སྐོང་ལས་སྐྱེས་པའམ། མངལ་ནས་སྐྱེས་པའམ། རྗོད་གཤེར་ལས་སྐྱེས་པའམ། བརྒྱས་ཏེ་སྐྱེས་པའམ། གཟུགས་ཅན་  
ནམ། གཟུགས་མེད་པའམ། འདུ་ཤེས་ཅན་ནམ། འདུ་ཤེས་མེད་པའམ། འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མིན་ནམ། སེམས་ཅན་གྱི་  
ཁམས་ཇི་ཅམ་སེམས་ཅན་དུ་གདགས་པས་བཏགས་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལུང་བོའི་ལྷག་མ་མེད་པའི་སྤྱི་དན་ལས་འདས་པའི་  
དབྱིངས་སུ་ཡོངས་སུ་སྤྱི་དན་ལས་འདོམས་དོ། །དེ་ལྟར་སེམས་ཅན་ཚད་མེད་པ་ཡོངས་སུ་སྤྱི་དན་ལས་འདས་ཀྱང་སེམས་ཅན་གང་

<sup>143</sup> འདུལ་བ་གཞི། Derge Kangyur, Toh 1, D 1-1, fol. 111a4-112a1. <http://purl.bdrc.io/resource/WA0RK0001>

ཡང་ཡོངས་སུ་སྐྱེ་བའི་ལས་འདས་པར་གྱུར་བ་མེད་དོ་སྐྱེ་བ་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རབ་འབྱོར་གལ་ཏེ་  
བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་ཅན་དུ་འདུ་ཤེས་འཇུག་ན། དེ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་མི་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་  
ན། རབ་འབྱོར་གང་སེམས་ཅན་དུ་འདུ་ཤེས་འཇུག་གམ། རྫོག་ཏུ་འདུ་ཤེས་སམ། གང་ཟག་ཏུ་འདུ་ཤེས་འཇུག་ན་དེ་བྱང་ཚུབ་  
སེམས་དཔའ་ཞེས་མི་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཏེ།<sup>144</sup>

Lesson Twenty-Five (p. 511) *Abhidharmakośa Vyākhyā*

atha vā saṃsaranty asmin sattvā iti saṃsāras traidhātukam |

རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་འདིར་སེམས་ཅན་རྣམས་འཁོར་བས་ན་འཁོར་བ་སྟེ་ཁམས་གསུམ་པ་ཡིན་ལོ།<sup>145</sup>

Lesson Twenty-Five (p. 517) *Prasannapadā*

anityaḥ śabdaḥ, kṛtakatvāt |

དེ་ལ་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་མི་ཏུ་སྟེ། །བྱས་པ་མི་ཏུ་བའི་ཕྱིར་རོ།<sup>146</sup>

Lesson Twenty-Five (p. 517) *Abhidharmakośa Bhāṣya*

saṃsāro hi jagadāsaṅgasthānatvād duruttaratvāc ca paṅkabhūtaḥ |

འཁོར་བ་ནི་འགོ་བ་ཀུན་ཏུ་ཆགས་པའི་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། བརྒལ་བར་དཀའ་བའི་ཕྱིར་འདམ་ལྷ་བུ་ཡིན་ཏེ།<sup>147</sup>

Lesson Twenty-Five (p. 519) *Bodhicaryāvatāra*

dhanyaiḥ śaśāṅkakaracandanaśītaleṣu

<sup>144</sup> འཕགས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དོ་རྗེ་གཙོང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། Derge Kangyur, Toh 16, D 16, fol. [121b3-122a1](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0016).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW30532\\_0016](http://purl.bdrc.io/resource/MW30532_0016)

<sup>145</sup> ཚེས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད། Derge Tengyur, Toh 4092, D 4092, fol. [5b1](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4092). [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4092](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4092)

<sup>146</sup> དབྱུ་མ་ཅ་བའི་འགྲེལ་བ་ཚེག་གསལ་བ་ཞེས་བྱ་བ། Derge Tengyur, Toh 3860, D 3860, fol. [7a3-7a4](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3860).

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3860](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3860)

<sup>147</sup> ཚེས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་བ། Derge Tengyur, Toh 4090, D 4090-1, fol. [26b7](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4090). [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4090](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4090)

ramyeṣu harmyavipuleṣu śilātaleṣu |  
 niḥśabdasaumyavanamārutavījyamānaiś  
 caṃkramyate parahitāya vicintyate ca ||

རྒྱལ་ལྡན་ལྷ་འོད་ཅན་གྱིས་བསེལ་བའི།      །ཡངས་པའི་རྩོམ་ལའང་བཟངས་ཉམས་དགའ་བར།  
 ལྷ་མེད་ཞི་བའི་ནགས་རླང་གཡོ་བ་ཡིས།      །གཞན་ལ་ཕན་དོན་སེམས་ཤིང་འཆག་པར་བྱེད།<sup>148</sup>

Lesson Twenty-Five (p. 524) *Bodhisattvâvadānakalpalatā*

pratīpagamanāt tāsām atha bhagnamanorathah |  
 manmathah prathitārambhaḥ sainyasambhāram ādade || 25.58 ||

sarvaprahaṇair vyāptam nānāprāṇimukhair bhayaih |  
 ṣaṭtriṃśatkoṭivipulaṃ balaṃ tasya samudyayau || 25.59 ||

svayam ākarṇaniṣkṛṣṭakopakrūsaśarāsanah |  
 mārāḥ sphāravikāreṇa bodhisattvaṃ samādravat || 25.60 ||

śastravṛṣṭiḥ tadutsṛṣṭā saha pāṃśuviṣāśmabhiḥ |  
 prayayau bodhisattvasya mandārāmbujatulyatām || 25.61 ||

དེ་ནས་དེ་དག་གྱིར་ལོག་སྟེ།      །སོང་བས་ཡིད་ལ་རེ་བ་ཆད།  
 ཡིད་སྐྱབས་གྲགས་པ་རྩོམ་པ་ཡིས།      །དམག་གི་ཚོགས་པ་བསྐྱུས་པར་གྱུར།  
 ཐ་དད་བཞིན་ལྡན་སྟོག་ཆགས་དང་།      །མཚོན་ཆ་ཀུན་གྱི་འཛིགས་པས་བྱབ།  
 བྱེ་བ་ཕྱག་ནི་སྐྱམ་ཅུ་དུག      །དེ་ཡི་དཔུང་ཆེན་ཡང་དག་རྗེས།  
 རང་ཉིད་ཚོ་ཞིང་དྲག་པོ་ཡིས།      །རྣ་བའི་བར་དུ་མདའ་བཟླ་དངས།  
 བདུད་གྱི་རྣམ་འགྱུར་དྲག་པོ་ཡིས།      །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཀུན་ཏུ་གཅོས།  
 དེ་ཡིས་རབ་འཕངས་རྩལ་དང་ནི།      །དུག་དང་རྩོམ་མཚོན་གྱི་ཆར།

<sup>148</sup> བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྩོད་པ་ལ་འཇུག་པ། Derge Tengyur, Toh 3871, D 3871, fol. 26b6-26b7.

མཇུ་ར་དང་བརྗོད་ཡི།

མཚོགས་སུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་ལ་གྱུར།<sup>149</sup>Lesson Twenty-Five (p. 526) *Bodhisattvâvadānakalpalatā*

punar mārabalôtsrṣṭā śastravrṣṭir dhṛtakṣame |  
cakrire devatās tasya vajrapratisamāśrayam || 25.62 ||

smaro 'pi naṣṭasaṃkalpaḥ samādheḥ śrotrakaṇṭakam |  
ghaṇṭāpaṭurataṭpatraṃ nirmame sphaṭikadrumam || 25.63 ||

taṃ tāramukharaṃ vṛkṣaṃ māraṃ ca sabalāyudham |  
cakravāṭe samutkṣipya cikṣipur vyomadevatāḥ || 25.64 ||

bhagavān atha saṃprāptaprasannajñānanirmalaḥ |  
sarvavit sarvagaḥ sarvajātismṛtiparo 'bhavat || 25.65 ||

sa tatrānuttarajñānasamyaksambodhim āśritaḥ |  
dadarśa sarvabhūtānāṃ gatim karmôrminirmitām || 25.66 ||

སྐར་ཡང་བདུད་དཔུང་གིས་འཕངས་པ།	མཚོན་གྱི་ཆར་ནི་འཛིན་བཟོད་པ།
དེ་ལ་དོ་རྗེ་ར་བའི་གནས།	ལྷ་རྣམས་དག་གིས་རབ་ཏུ་བྱས།
བརྟགས་པ་ཉམས་པའི་དྲན་པས་ཀྱང་།	ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རྣ་བའི་ཚེར།
ཤེལ་གྱི་ལྷོན་པ་འདབ་མ་ནི།	དྲིལ་བུ་གསལ་བའི་སྐྱ་ལྡན་སྐྱལ།
སུ་ཙམ་སྐྱོགས་པའི་ཤིང་དེ་དང་།	འདུད་དཔུང་མཚོན་དང་བཅས་པ་དག །
ནམ་མཁའི་ལྷ་ཡིས་སྤངས་ནས་ནི།	ལྷགས་རིའི་སྐྱི་རོལ་རབ་ཏུ་འཕངས།
དེ་ནས་བཙོམ་ལྡན་ཡེ་ཤེས་ནི།	དྲི་མེད་རབ་དང་ཡང་དག་ཐོབ།
ཀུན་རིག་ཀུན་རྟོགས་སྐྱེ་བ་ནི།	ཐམས་ཅད་དྲན་པ་མཚོགས་ཏུ་གྱུར།

<sup>149</sup> བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་དབག་བསམ་གྱི་འབྲི་ཤིང་། Derge Kangyur, Toh 4155, D 4155-1, fol. 229b4-230a2.



truṇā saha nipuṇatarah khadgena samgrāmayan, tam abhibhavati, na ca tenābhibhūta iti ||

འཐབ་རྗེད་དག་དང་སྐྱེན་ཅིག་ཏུ།                      གཡུལ་ངོར་རལ་ཁ་སྐྱགས་པ་བཞིན།།  
 ཉོན་མོངས་མཚོན་ལས་གཟུར་བྱ་ཞིང་།                      ཉོན་མོངས་དག་རྣམས་འཛེབས་པར་བཏག།<sup>153</sup>

ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱི་མཚོན་ནི་གཞོན་པ་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། གཟུར་བ་ནི་བསྐྱོག་པ་སྟེ། ཇི་ལྟར་དེ་དག་གི་མཚོན་གྱིས་སོག་པར་མི་  
 འགྱུར་བར་རོ་ཞེས་པའི་དོན་ཏེ། །སྐར་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ནི་མཚོན་གྱིས་གདབ་པར་བྱ་སྟེ། འཛེབས་པར་ནི་ཤིན་ཏུ་བསྐྱེན་པས་  
 ཏེ་ཇི་ལྟར་སྐར་སྐབས་རྗེད་པར་མི་འགྱུར་བར་རོ། །འདྲིར་དཔེ་བསྐྱེན་པ་ནི་གཡུལ་ངོར་རལ་ཁ་ཞེས་པ་སྟེ་དཔེར་ན་བསྐྱབས་པ་སྟེ་  
 མཚོན་ཚའི་རིགས་པ་ལ་མཁས་པ་དང་ལྷན་པའི་དག་དང་སྐྱེན་ཅིག་ཏུ་ཤིན་ཏུ་བཙོན་པས་རལ་གྱིའི་གཡུལ་ངོར་དེ་ལ་དེག་པར་  
 བྱེད་དེ། དེ་ནི་ཇི་ལྟར་མི་སོག་པར་གྱུར་བ་དེ་ལྟར་རོ།<sup>154</sup>

Lesson Twenty-Six (p. 540) *Bodhicaryāvatāra Pañjikā*

**dhanyaiḥ śaśāṅkakaracandanaśītaleṣu**  
**ramyeṣu harmyavipuleṣu śīlātaleṣu |**  
**niḥśabdasaumyavanamārutavījyamānaiś**  
**caṃkramyate parahitāya vicintyate ca ||**

**dhanyaiḥ sukṛtibhiḥ, śaśāṅkasya candramasaḥ karā raśmaya eva śuklatāśaityasādharmyāc**  
**candanānīva, taiḥ śītalāni yāni śīlātalāni teṣu caṃkramyate iti sambandhaḥ |**

སྐལ་ལྷན་ལྷ་འོད་ཅོན་གྱིས་བསེལ་བའི།                      །ཡངས་པའི་རྩོལ་བ་ཁང་བཟངས་ཉམས་དགའ་བར།།  
 ལྷ་མེད་ཞི་བའི་ནགས་རྒྱང་གཡོ་བ་ཡིས།                      །གཞན་ལ་ཕན་དོན་སེམས་ཤིང་འཆག་པར་བྱེད།།<sup>155</sup>

སྐལ་ལྷན་ནི་ལེགས་པར་སྦྱོང་བ་རྣམས་ཡིན་ལ། ལྷ་བ་ནི་ལྷ་བ་ཉིད་ཡིན་ལ། འོད་ནི་འོད་ཟེར་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉིད་དཀར་ཞིང་བསེལ་

<sup>153</sup> བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོང་བ་ལ་འཇུག་པ། Peking Tengyur, Toh 3871, Q5272, fol. 25b6-25b7.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW1KG13126\\_5272](http://purl.bdrc.io/resource/MW1KG13126_5272)

<sup>154</sup> བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོང་བ་ལ་འཇུག་པའི་དཀར་འགྲེལ། Derge Tengyur, Toh 3872, D 3872, fol. 149a1-149a3.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3872](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3872)

<sup>155</sup> བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོང་བ་ལ་འཇུག་པ། Derge Tengyur, Toh 3871, D 3871, fol. 26b6-26b7.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3871](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3871)

བར་ཚོས་མཐུན་པས་ཚུན་ཡིན་ལ། གང་རྒྱུ་བསེལ་བ་རྣམས་དང་ཕྱན་པའི་རྩོམ་པའི་རྣམས་ལ་འཆག་བར་བྱེད་ཅེས་པ་དང་  
འབྲེལ་གྱོ།<sup>156</sup>

Lesson Twenty-Six (p. 541) *Bodhicaryâvatâra Pañjikâ*

kiṃviśiṣṭeṣu? prakṛtyâiva śucipavitreṣu karkaśâdidoṣarahiteṣu ca | **harmyavipuleṣu** dhava-  
lagrhavad vistīrṇeṣu | kīdrśaiḥ sadbhiś caṃkramyate? **niḥśabdaiḥ** pratikūlaśabdavirahitaiḥ  
**saumyair** anutkaṭaiḥ, sukhasaṃsparśair ity arthaḥ, **vanamārutaiḥ** vanapavanair **vījyamā-**  
**nāḥ**, taiś caṃkramyata iti parāvṛtṭyā punaḥ punar mandam bhramyate | na kevalam  
caṃkramyate, kiṃ tu **parahitāya** sattvānām sukhôtpādanāya **vicintyate** |

ཁྱད་པར་ཅི་ལྟ་བུ་དང་ཕྱན་པ་ཞེ་ན། ཉམས་དགའ་བར་ཏེ། རང་བཞིན་གྱིས་གཙང་ཞིང་དག་པ་རྩུབ་པ་ལ་སོགས་པའི་ཉེས་པ་  
དང་བྲལ་བ་རྣམས་སོ། །ཡངས་པའི་རྩོམ་པའི་ཁང་བཟངས་ནི་ཁང་བཟངས་དང་འདྲ་བ་སྟེ་ཡངས་པ་རྣམས་སོ། །རི་ལྟ་བུར་གྱུར་  
པའི་དམ་པས་འཆག་བར་བྱེད་ཅེ་ན། སྐྱ་མེད་པ་སྟེ། མི་མཐུན་པའི་སྐྱ་དང་བྲལ་བས་སོ། །ཞི་བ་ནི་རྩུབ་པ་མ་ཡིན་པ་བདེ་བའི་  
རེག་པ་དང་ཕྱན་པས་ཞེས་པའི་དོན་གྱོ། །ནགས་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་གཞི་བའི་བར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་རོ། །འཆག་བར་བྱེད་པ་ནི་ཡང་དང་  
ཡང་དུ་དལ་བས་འཆག་པའོ། །འཆག་པ་ཙམ་འབའ་ཞིག་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འོན་ཀྱང་གཞན་ལ་ཕན་པའི་ཚེད་དུ་སེམས་ཅན་  
རྣམས་ལ་བདེ་བ་སྐྱེད་པའི་སེམས་པའང་ཡིན་ལོ།<sup>157</sup>

Lesson Twenty-Six (p. 543) *Bodhicaryâvatâra Pañjikâ*

sarvam etad ayatnasiddham yoginām, kāminām tu prayatnasādhyam | tad anena  
aiśvaryasukhād viśiṣyate vivekasukham ity upadarśitaṃ bhavati ||

རྣལ་འབྱོར་བ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་འདི་ཐམས་ཅད་འབད་པ་མེད་པར་འགྲུབ་པ་ཡིན་ལ། འདོད་པ་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ནི་འབད་པས་  
བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ལོ། །དེ་ལྟར་ན་འདིས་ནི་རྣམ་པར་དབེན་པའི་བདེ་བ་དབང་ཕྱག་གི་བདེ་བ་ལས་ཀྱང་ལྷད་པར་དུ་

<sup>156</sup> བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པའི་དཀའ་འགྲེལ། Derge Tengyur, Toh 3872, D 3872, fol. 164b4-164b5.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3872](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3872)

<sup>157</sup> བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པའི་དཀའ་འགྲེལ། Derge Tengyur, Toh 3872, D 3872, fol. 164b5-165a1.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3872](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3872)

འཕགས་པར་བསྟན་ཏོ།<sup>158</sup>

Lesson Twenty-Six (p. 543) *Bodhicaryâvatâra Pañjikâ*

te 'py āsan daṃśamaśakā makṣikāḥ kṛmayas tathā |  
yair utsāhavaśāt prāptā durāpā bodhir uttamā || 7.18 ||

te 'pi buddhā bhagavantaḥ pūrvam śākyamuniratnaśikhidīpaṃkaraprabhṛtayaḥ saṃsāra-  
sāgarāvartāntargatāḥ pṛthagjanāvasthāyāṃ paribhramanta evaṃbhūtā evāsan babhūvuḥ,  
yair utsāhabalāt vīryōtkarṣasāmarthyāt sambhārān sambhṛtya prāptā adhigatā durāpā  
durlabhapratilambhā bodhir uttamā anuttarā | ārabdhavīryasya na kiṃcid duṣkaram iti  
bhāvaḥ |

སྣང་བྱ་ཤ་སྣང་བྱ་བ་དང་།	།དེ་བཞིན་སྲིན་བྱུང་གང་གྱུར་པ།།
དེས་ཀྱང་བཙོན་པའི་སྟོབས་བསྐྱེད་ན།	།བྱང་ཆུབ་ཐོབ་དཀའ་བའི་སྐྱེད་འཕྲོག་པ།། <sup>159</sup>

དེས་ཀྱང་ཞེས་པ་ནི་སངས་རྒྱལ་བཙོན་པའི་སྟོབས་བསྐྱེད་པ་དང་། རིན་ཆེན་གཞུག་ཏོར་ཅན་དང་། མར་མེ་མཛེད་ལ་  
སོགས་པ་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོའི་འཁོར་བའི་ནང་དུ་རྒྱུད་པ་ལྔར་གྱི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོའི་གནས་སྐབས་ན་ཡོངས་སུ་འཁོར་བར་གྱུར་  
པ་ཉིད་དུ་གནས་པ་ན། གང་གིས་བཙོན་པའི་སྟོབས་བསྐྱེད་པ་ནི་བཙོན་འགྲུས་འཕེལ་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཚོགས་བསགས་པ་  
ནའོ། །བྱང་ཆུབ་ཐོབ་དཀའ་བའི་རྟེན་པར་དཀའ་བ་ཡིན་ལ་སྐྱེད་ཐོབ་པ་ནི་མཚོག་གོ། །བཙོན་འགྲུས་བརྩམས་པ་ལ་བྱང་ཟུང་  
ཀྱང་དཀའ་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་མོ་ཞེས་པ་ནི་བདེན་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་དགོངས་སོ།<sup>160</sup>

Lesson Twenty-Six (p. 550) *Bodhicaryâvatâra*

pun̄yena kāyaḥ sukhitaḥ paṇḍityena manaḥ sukhi |

<sup>158</sup> བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པའི་དཀའ་འགྲུས། Derge Tengyur, Toh 3872, D 3872, fol. 165a1-165a2.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3872](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3872)

<sup>159</sup> བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པ། Derge Tengyur, Toh 3871, D 3871, fol. 20b6-20b7.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3871](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3871)

<sup>160</sup> བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པའི་དཀའ་འགྲུས། Derge Tengyur, Toh 3872, D 3872, fol. 139a7-139b2.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3872](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3872)

**tiṣṭhan parārthaṃ saṃsāre kṛpāluḥ kena khidyate || 7.28 ||**

sukhaṃ jātam asya kāyasyēti **sukhitaḥ** | sukhaṃ vidyate 'sya manasa iti **sukhi** | evam ubhayasukhasamanvāgatavāt kṛpāvān **parārthaṃ saṃsāre** saṃsaran **kena** duḥkhena **khidyate**, khedaṃ manyate? yadi vā, kena khidyate? khedahetor abhāvān na kenacid iti bhāvaḥ | tat kim idam akāraṇabhīrutayā vaimukhyam upādīyate?

བསོད་ནམས་ཀྱིས་ནི་ལྷས་བདེ་ལ།                      །མཁས་པ་ཡིས་ནི་སེམས་བདེ་ན།།  
གཞན་དོན་འཁོར་བར་གནས་ཀྱང་ནི།                      །སྤོང་རྗེ་ཅན་དག་ཅི་སྟེ་སྟོ།།<sup>161</sup>

གང་ལ་བདེ་བ་སྟེས་པའི་ལྷས་ནི་བདེ་བ་ཡིན་ལ། བདེ་བ་གང་ལ་ཡོད་པའི་ཡིད་ནི་བདེ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་གཉི་ག་ལ་ཡང་བདེ་བ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལྷགས་རྗེ་དང་ལྡན་པ་གཞན་གྱི་དོན་དུ་འཁོར་བར་འཁོར་བ་ན་སྤྲུག་བསྐྱེལ་གང་གིས་སྟོ་བར་བྱེད་དེ་སྟོ་བར་སེམས། ཡང་ན་གང་གིས་སྟོ་བར་བྱེད་དེ་སྟོ་བའི་རྒྱ་མེད་པའི་ཕྱིར་གང་གིས་ཀྱང་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དགོངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཅིའི་ཕྱིར་རྒྱ་མེད་པར་འཇིགས་པས་ཕྱིར་ལྷོགས་པར་བྱེད།<sup>162</sup>

Appendix 1 (p. 554) *Kāvyādarśa*

sā vidyā naur vivikṣūṇaṃ gambhīraṃ kāvyasāgaram |

རིག་དེ་སྟན་ངག་རྒྱ་མཚོ་ནི།                      །བབ་མོ་བརྒྱལ་འདོད་རྣམས་ཀྱི་གྲ།།<sup>163</sup>

Appendix 1 (p. 558) *Subhāṣitāvalī*

calā vibhūtiḥ kṣaṇabhaṅgi yauvanam  
kṛtāntadantāntaravarti jīvitam |  
tathāpy avajñā paralokasādhaneṣv

<sup>161</sup> བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྟོད་པ་ལ་འཇུག་པ། Derge Tengyur, Toh 3871, D 3871, fol. 21a5.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3871](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3871)

<sup>162</sup> བྱང་རྒྱལ་གྱི་སྟོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་དཀའ་འབྲེལ། Derge Tengyur, Toh 3872, D 3872, fol. 141b4-141b5.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_3872](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3872)

<sup>163</sup> སྟན་དངགས་མེ་ལོང་། Derge Tengyur, Toh 4301, D 4301, fol. 318b7. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4301](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4301)

aho nr̥ṇāṃ vismayakāri ceṣṭitam ||

འབྱོར་བ་གཡོ་ཞིང་ལང་ཚོ་ཡུད་ཀྱིས་འཇིགས། །སློག་ནི་གཤིན་རྗེའི་སོ་གཅིག་གནས་དང་མཚུངས།།  
 འོན་ཀྱང་འཇིགས་རྟེན་པ་རོལ་སྐྱབ་ལ་སྟོད། །ཀྱེ་མ་མི་ཡི་སྤྱོད་པ་ངོ་མཚར་ཆེ།།<sup>164</sup>

Appendix 1 (p. 559) *Śiṣyalekha*

yad ālokaṃ kurvan bhramati ravir aśrāntaturagaḥ  
 sadā lokaṃ dhatte yad agaṇitabhārā vasumatī |  
 na sa svārthaḥ kaścit prakṛtir iyam eṣāiva mahatāṃ  
 yad ete lokānāṃ hitasukharasâikântarasikāḥ ||

ཉི་མ་རྒྱབས་ཆེན་ཏུ་འོན་རྒྱ་བ་སྤང་བྱེད་གང་ཡིན་དང་།།  
 ལུས་ལ་མི་སྤྱོད་ས་ཡིས་འཇིགས་རྟེན་འདེགས་པ་གང་ཡིན་དེ།།  
 རང་དོན་འགའ་མེད་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་འདྲ་སྟེ།།  
 དེ་དག་འཇིགས་རྟེན་པ་དང་བདེ་བའི་རོལ་གཅིག་ཏུ་གཞོལ།།<sup>165</sup>

<sup>164</sup> ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཤེས་རབ་རྫོང་བྱ། Derge Tengyur, Toh 4329, D 4329, fol. 111b1.

[http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4329](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4329)

<sup>165</sup> སློབ་མ་ལ་སྤྱོད་ས་བའི་སྤྱོད་ཡིག་ Derge Tengyur, Toh 4183, D 4183, fol. 52a6-52a7. [http://purl.bdrc.io/resource/MW23703\\_4183](http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_4183)